

onze weidevogels

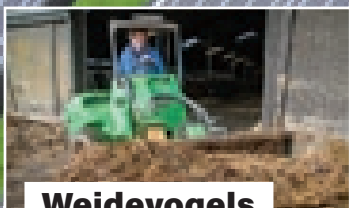
EDITIE 1 / 2024 • INSPIRATIE EN KENNIS OVER WEIDEVOGELS, AKKERVOGELS EN BIODIVERSITEIT

MET POSTER

Akkervogels

Natuurbeheer past in
balans gemengd bedrijf

Weidevogels

Afwaardevergoeding
startkans voor Breeuwsma

Biodiversiteit

Hoe help ik de zwaluw
in onze schuur?

Ruimte voor weidevogels dankzij duurzaam investeringsfonds

Pompen op zonne-energie

Aqua Delta ontwikkelt en produceert waterpompen op zonne-energie. Deze worden veelvuldig ingezet voor weidevogelbeheer, om een leefomgeving te creëren op resterende stukjes grasland. De overheid verstrekt hiervoor subsidie aan de agrarische sector.

Verder bewijzen de pompen hun nut bij diverse vormen van waterbeheer, zoals het controleren en aanpassen van het waterpeil ten behoeve van de landbouw. Het assortiment bevat verschillende varianten, met afhankelijk van het type een capaciteit van 10 tot 65 kuub per uur. Deze waterpompen kenmerken zich door een duurzaam

karakter, want ze draaien voor 100% op zonne-energie en hebben geen accu nodig. Ze werken met een hoge efficiency en de onderhoudsbehoefte is gering.

Zowel de ontwikkeling als de productie van de waterpompen vindt plaats in Nederland. Als compacte organisatie met korte lijnen heeft Aqua Delta doorgaans snel een expert beschikbaar om je te adviseren over de meest passende oplossing.

www.aqua-delta.nl

**POORTMAN[®]
SOLAR**

King of the Field

Acculoze Plas-dras pompen

- Systeem werkt zonder accu
- Nog hogere opbrengst
- Eenvoudig verplaatsbaar
- Permanent of mobiel systeem

Nu al een acculoze Plas-Draspomp voor **489,-** excl. BTW

0513-466003

poortmansolar.nl

VOORWOORD

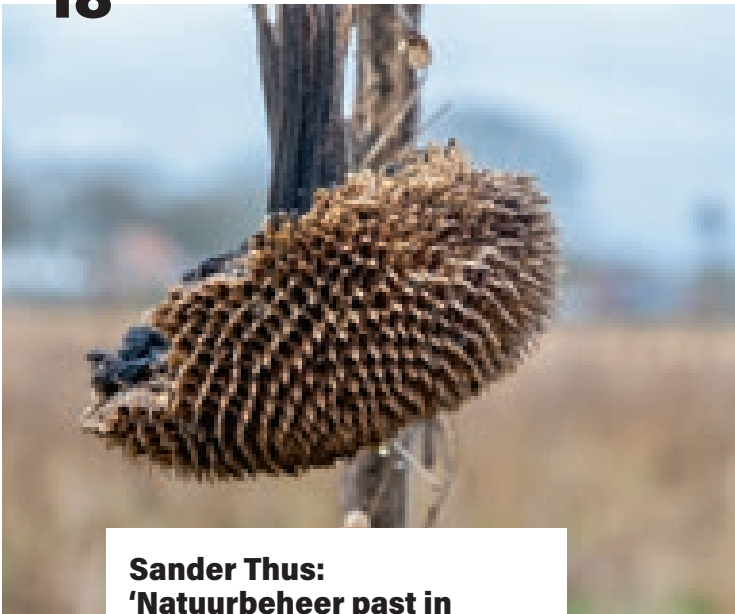
Wat zijn jullie plannen?

Dat was wel een interessante vraag die een van onze partners van ons initiatief 'onze Weidevogels' ons stelde. Daar hadden we niet zo direct een antwoord op. Nu precies vier jaar geleden ontstond het idee om een magazine te maken, om de vele mooie initiatieven rond boeren en weidevogels over te brengen op hun collega's. Inspirerend voor boeren, geen belerend vingertje. We willen jullie laten zien dat je ook als gangbaar bedrijf veel kunt doen voor natuur en weidevogels. En dat gebeurt gelukkig ook al veel; deze editie staat er weer bol van. Wij, Mark en Robert van Agrio en Gijs van JEEN, hebben elkaar vanuit passie voor vogels gevonden en door ons enthousiasme en de vele positieve reacties uit het veld hebben we bedrijven en organisaties, van links tot rechts en van landbouw- tot natuurclubs, overtuigd om ons als partner financieel en inhoudelijk te steunen. Het was pionieren vanuit passie en met veel doorzettingsvermogen is het gelukt. Natuurinclusief boeren – in welke vorm dan ook – is belangrijk en het is ook mooi. We willen meer boeren inspireren om hier weer oog en oor voor te hebben. Het kan hopelijk bijdragen aan het financieel mogelijk maken van extensivering. Want ook al draait weidevogelbescherming om passie, boeren moeten financieel wel de ruimte hebben om dit te doen en te blijven doen. Daar willen we ook meer aandacht aan geven. 'onze Weidevogels' gaat meer aandacht geven aan boerenlandvogels. Daarnaast zal er meer oog zijn voor biodiversiteit. Dat is onlosmakelijk verbonden met succesvol weidevogelbeheer. In plaats van twee keer in het voorjaar komen we uit in maart en in november. Deze momenten sluiten beter aan bij de aangescherpte formules. Ook zullen we via Facebook en vooral www.onzeweidevogels.nl – inclusief doorplaatsingen naar de regionale en sectorale landbouwtitels van Agrio – door het jaar heen meer kennis en nieuws rond weidevogelbescherming brengen. Ook hebben we Simon Spriensma enthousiast weten te maken (dat was een makkie) om als natuurgids en weidevogelman ons inhoudelijk en met handjes te helpen. Kortom, er verandert veel om in te spelen op de trends in de sector en te laten zien dat er mooie dingen gebeuren op en rond ons erf en op ons land. Deze uitgave valt in de bus bij veel boeren. Extra is ook dat alle jagers deze editie vanuit het lidmaatschap van de KNJV ontvangen. Als nazorgers en bij predatiebeheer spelen zij een belangrijke rol. Wij sluiten ook af met een vraag: wat zijn jullie plannen om de weidevogels komend weide-seizoen te helpen?

Met gevleugelde groet,
Robert Ellenkamp, Mark Oude Luttikhuis en Gijs Gjaltema

18

**Sander Thus:
'Natuurbeheer past in
gemengd bedrijf'**

Sander Thus (34) heeft samen met zijn ouders een gemengd bedrijf. Ze hebben zo'n 20 procent van het areaal in natuurbeheer.

24

**Afwaardeervergoeding
startkansen voor
Breeuwsma**

Durk Breeuwsma verwacht een vergoeding voor het afwaarderen van de agrarische grond tot gruttoland.

32

**Akkerbouwbedrijf
Cruydt-Hoeck kweekt
inheemse zaden**

Cruydt-Hoeck heeft zich toegelegd op de kweek van wilde planten en op het kweken, oogsten en schonen van inheemse zaden.

40

**Beweiden helpt
kievit aan goede
vegetatiehoogte**

Is beheer dat is ingericht voor de grutto ook goed voor de kievit?

56

**'Als je met nul bent
begonnen is alles winst'**

Anderhalf jaar geleden nam Ysbrand Galama het melkveebedrijf over met behulp van Investeringsfonds Duurzame Landbouw.

60

**De luchtacrobaat van
het boerenerf**

De boerenzwaluw is een echte boerenlandvogel met nesten in boerenschuren, loodsen en stallen.

EN VERDER

Hoog broedsucces door weidevogelparadijs	06
Afschotverbod vossen jaagt weidevogels op de vlucht	10
Korte nieuwsberichten uit het veld	17
'Afwaardeervergoeding hoopvol spoor voor grutto'	21
'Natuurinclusieve akkerbouwer ook voor jonge boer'	28
Column Weidevogelman	37
Met algoritme automatisch nesten herkennen	44
Akkerbouwer brengt kraanvogel terug	48
Verplaatsbare vogelkijkhut in Friesland	52
Weidevogel kinderpagina	54

Hoog broedsucces grutto's door weidevogelparadijs

Toen familie Wennekers uit Schagen in 2010 begon met weidevogelbeheer op 23 hectare bouwland rondom hun varkensbedrijf, zaten er weinig tot geen weidevogels op de percelen. Inmiddels is het land omgetoverd tot een waar weidevogelparadijs. De laatste jaren broeden er tussen de 20 en 25 paren grutto's; gemiddeld krijgen 18 tot 20 paren hun kuikens vliegvlug. Wat is het geheim achter dit hoge broedsucces?

Tekst: Annemarie Gerbrandy

Beeld: Hans Westrik (Actief met Beeld), Susan Rexwinkel

Ruud, Lida, Jan en Francisca Wennekers hebben een biologisch varkensbedrijf aan de Westfriese Omringdijk in Schagen (NH), grenzend aan het natuurreservaat Schagerwad. De varkenshouders zetten in 2010 in één keer 23 hectare land in voor weidevogelbeheer, als alternatief voor landverhuur. Tot die tijd verhuurden ze het land aan biologische akkerbouwers en groentetelers. „We zagen elk najaar dat de grond, vaak onder natte omstandigheden, tijdens de oogst kapot werd gereden”, vertelt zoon Jan Wennekers. „We wilden van het landverhuur af. Dan moet je op zoek naar een andere bestemming voor je percelen.”

Weidevogelmozaïek van 100 ha

Via een kennis hoorden Ruud en Lida, die toen nog aan het roer van het bedrijf stonden, over een informatie-avond van de toenmalige agrarische natuurvereniging De Frisse Wind. „We hebben die informatie-avond bezocht en waren daarna zo enthousiast dat we besloten al onze grond voor weidevogelbeheer in te zetten”, vervolgt Lida. „Het voordeel van deze

locatie is dat het tegen het Schagerwad aan ligt. Beheerder Staatsbosbeheer was er erg blij mee. Het gebied beslaat nu een weidevogelmozaïek van 100 ha.” De eerste jaren waren niet direct een succes; pas in het derde jaar broedden er twee gruttopaartjes op het land. In 2023 telden de Wennekers 21 grut-tonesten op de percelen; gemiddeld krijgen 18 tot 20 paren hun kuikens vliegvlug. „Daar zijn we best trots op.”

Te dicht bij de boerderij

Vanaf het allereerste begin hebben de Noord-Hollanders volop ingezet op zwaar beheer. Op alle percelen zit een uitgestelde maaidatum en het grootste deel bestaat uit kruidenrijk grasland. Er werd direct een plasdras van 5 hectare aangelegd. Lida: „Ik ben op een gegeven moment voorzitter van 'De Frisse Wind' geworden. Dan zie je alle beheerpakketten langskomen. Die kennis nam ik mee naar ons eigen bedrijf om te kijken wat hier goed paste.” Bij een weidevogelgebied is de inrichting cruciaal, vervolgt Jan. „We hebben drie jaar terug een tweede plasdras van 2 hectare gerealiseerd. Die lag eerst te dicht bij de boerderij. Daar kwam geen vogel op af. Later hebben we die verplaatst naar de andere kant van de bebouwing. Dat gaat heel goed.” Familie Wennekers heeft de bedrijfsvoering niet op het weidevogelbeheer hoeven aanpassen. Biologische varkenshouderij en weidevogels gaan goed samen, zegt Jan. „We hebben het

‘Op onze trekker zit een veldalarm dat geluiden van roofvogels nabootst zodat weidevogels worden gealarmeerd’

land niet nodig voor voederwinning, zoals dat bij veehouders wel het geval is. De varkens hebben 1 hectare als uitloop, los van het weidevogelgebied. Dat is voldoende. Voorheen liepen de dieren wel in het weidevogelgebied. Dat had als voordeel dat ze mooie kuiltjes in de grond maakten, maar als nadeel dat ze soms een eitje opaten; daar houden ze wel van. Nu houden we de varkens en weidevogels gescheiden van elkaar.”

Het land wordt bemest met de eigen biologische stromest, maar niet al te veel, aldus Jan. „We rijden de ruige mest bij voorkeur vroeg in het seizoen uit; varkensmest wordt snel opgenomen door de plant. Soms geven we nog een portie in september, afhankelijk van het weer.”

Diverse pakketten

De Noord-Hollanders hebben diverse pakketten met de huidige agrarische natuurvereniging Hollands Noorden afgesloten: zwaar beheer, plasdras, ecologisch slootschonen, ruige mest en kruidenrijk grasland. Naast grutto's broeden er ook diverse andere weidevogels, zoals de kievit, scholekster, kluut, tureluur en visdief.

Territoria aantallen paren weidevogels Wennekers

	Kievit	Scholekster	Grutto	Tureluur	Kluut	Visdief
2023	5	5	21	1	4	13
2022	5	3	20	2	13	19
2021	3	2	23	4	14	14
2020	1	0	18	3	10	5
2019	3	1	12	2	9	8

Jan en Lida zijn enthousiast over de plasdrassen die veel weidevogels aantrekken. De eerste vogels komen al vroeg in het seizoen om hier te foerageren en op te vetten, vertelt Lida. „Daarna gaan ze paren en nestelen. Een plasdras trekt niet alleen weidevogels aan, maar ook muggenlarven en insecten. Die zijn weer nodig als voedsel voor de kuikens: hoe meer insecten, hoe groter de kans dat de kuikens vliegvlug worden.”

Pompen met de trekker

De plasdrassen moeten half februari op peil zijn, vervolgt Jan. „We hebben een pomp achter de trekker die 9.000 liter per minuut de plasdras inpompt. Die staat de hele dag te draaien. Er staat ongeveer 20 cm water in de plasdras; dat betekent dat we 100.000 liter water in een object van 5 hectare moeten pompen. Daarna wordt de hoeveelheid water op peil gehouden met een pomp op zonnepanelen.”

De waterstand mag niet lager dan die 20 centimeter worden; de varkenshouders hebben de verplichting om dat goed in de gaten te houden. Jan: „Als het veel regent, is dat geen probleem. Maar als de zon schijnt en er staat een stevige wind, dan is er sprake van verdamping. Ook verzakt het water altijd een beetje. Er wordt vrij streng op een plasdras gecontroleerd.”

Net voor en na het broedseizoen worden de plasdrassen ook bezocht door honderden andere vogels, zoals verschillende eendensoorten, wulpen, IJslandse grutto's en andere steltlopers.

Van binnen naar buiten maaien

De percelen worden niet eerder gemaaid dan wanneer het laatste kuiken vliegvlug is. „In principe mag er vanaf 15 juni worden gemaaid, maar we wachten altijd op de alarmtelling”, zegt Lida. „Als het moet, stellen we het maaien zonder problemen met twee weken uit.” Jan: „We hebben op onze trekker een veldalarm zitten dat geluiden van roofvogels nabootst, zodat weidevogels worden gealarmeerd. Verder maai ik van binnen naar buiten. De weidevogels en hun kuikens hebben dan de kans om weg te vliegen als de trekker eraan komt.” Langs de sloot laat Wennekers een strook

van 5 meter staan, als een soort vluchtstrook. Ook zorgt hij voor aflopende taluds in de sloot-oevers, zodat de kuikens gemakkelijk van het ene naar het andere perceel kunnen gaan.

Passende vergoeding?

Het bedrijf ontvangt een vergoeding van ongeveer 40.000 euro per jaar voor weidevogelbeheer. Dat lijkt een mooi bedrag, maar dat geld is ook wel nodig om het kostenplaatje kloppend te maken, vinden moeder en zoon Wennekers. „Alles wordt duurder en de vaste lasten stijgen, maar de vergoedingen blijven hetzelfde; die worden niet geïndexeerd”, noemt Lida een punt van kritiek. „Bovendien vergt goed weidevogelbeheer om flinke investeringen: de tweede plasdras heeft 6.000 euro gekost en kruidenrijk grasland moet om de paar jaar worden doorgezaaid.” Daarnaast gaat er veel werk in het beheer zitten, stelt zij; werk dat eigenlijk ook moet worden betaald. „Weidevogelbeheer moet financieel wel interessant blijven. Anders kun je het land beter aan een akkerbouwer verhuren.”

Het scheelt dat we veel zelf doen en het materiaal hebben, vult Jan aan. „Als je een loonwerker moet inschakelen om een plasdras vol te pompen, kan het al bijna niet meer uit.” En dan mag je geen fouten maken, want anders wordt de vergoeding niet eens uitbetaald, weet hij. „We hebben een keer meegemaakt dat de plasdras werd afgekeurd omdat men tijdens een controle vond dat er niet voldoende water in stond. Dan krijg je je geld niet. Dat is best zuur.” Wennekers wordt naast de beheerpakketten alleen nog uitbetaald voor het aantal

Bedrijfsgegevens

Jan en Francisca Wennekers van Ekovar Wennekers in Schagen (NH) hebben in maatschap een biologische varkenshouderij met 1.100 vleesvarkens en 180 zeugen. Vader Ruud en moeder Lida werken nog volop mee in het bedrijf. Op jaarbasis worden 4.200-4.400 vleesvarkens afgezet. Het bedrijf heeft in totaal 26 hectare land: 23 hectare in weidevogelbeheer, 2 hectare voor het bouwblok en 1 hectare als uitloop voor de varkens. Er ligt een wandelpad van 1,1 kilometer rond het bedrijf zodat wandelaars vanaf de Westfriese Omringdijk rustig naar de weidevogels kunnen kijken én zich een beeld kunnen vormen van het varkensbedrijf. Wennekers doet sinds 2010 aan weidevogelbeheer.

gruttonesten en ook die vergoeding loopt terug. „Er wordt overal wat van afgeknabbeld”, constateert Lida.

Elk jaar weer anders

Maar boven alles geniet familie Wennekers met volle teugen van de weidevogels op de percelen. Het belangrijkste is dat je er plezier in hebt, zeggen ze. „Als de eerste vogels in het vroege voorjaar arriveren, begint het weer te kriebelen.” De verwachtingen zijn elk jaar hooggespannen, maar elk jaar is weer anders, zegt Jan. „Als het lang koud blijft, komen de weidevogels later; als het mooi weer is, zijn de vogels bereid een tweede leg te doen. Hoewel veel van die kuikens het niet overleven omdat er te weinig tijd is om ze voldoende vet te mesten voor de trekvlucht.” Het zegt niets als er een jaar wat minder grutto's zijn, besluit hij. „Grutto's die hier een nestje hebben, nemen hun kuikens mee naar Afrika. De overlevers komen pas na twee jaar terug. Als alles goed gaat, keert er ongeveer anderhalf kuiken als volwassen weidevogel terug naar jouw percelen. Dat zouden er van mij ook twee of drie mogen zijn.” ◀

In Utrecht besloot de rechter in februari 2022 om de jacht op de vos in de provincie per direct stil te leggen, nadat drie dierenbelangenorganisaties bezwaar hadden aangetekend. Inmiddels zijn we bijna twee jaar verder. Wat heeft dat verbod in de praktijk betekend voor de weidevogels?

Tekst: Oswin Schneeweisz

Beeld: Marcel van Kammen, Robert Ellenkamp

Afschotverbod vossen jaagt weidevogels op de vlucht

Ecoloog en onderzoeker Youri Egas deed, samen met de Faunabeheereenheid Utrecht, in 2023 onderzoek naar de relatie tussen vos en predatie op weidevogels. Hij bracht alle beschikbare data in kaart over aantallen weidevogels en afschotcijfers in de provincie Utrecht. Conclusie: daar waar de aanwezigheid van vossen significant hoger is, is ook de legselpredatie significant hoger en in de zone waar het aantal vossen significant is toegenomen is het aantal bekende legsels significant afgenomen. Zelfs de voorzieningenrechter ging destijds mee in de conclusies van dat rapport en stelde dat voldoende was aangetoond dat afschot noodzakelijk was en een gunstig effect had op de weidevogels. Daarop werd in mei 2023 in Utrecht het afschot weer toegestaan.

Hoger beroep

Egas: „Het wachten is nu op de zitting en een uitspraak in hoger beroep, maar tot die tijd kunnen de Utrechtse jagers in elk geval weer de vos beheren in en rond de weidevogelgebieden. In de periode dat we niet mochten schieten, is de stand van de vossen drastisch toegenomen; we zijn nu hard bezig om de stand terug te brengen tot het niveau van voor het verbod. In sommige gebieden lukt dat aardig, in andere gebieden moet nog het een en ander gebeuren. We zijn de schade aan het inhalen die door het verbod op afschot is ontstaan. Door dat verbod moeten er nu dus meer vossen gedood worden dan wanneer er geen verbod was geweest. Dit jojobeleid door gerechtelijke procedures heeft alleen maar tot

‘Goed weidevogelbeheer

kan niet zonder

krachtdadig beheer van de vos’

verliezers geleidt: meer dode vossen en lokale verslechtering van de weidevogelstand.”

Toename aantal broedparen

Het aantal broedende weidevogels in het veenweidegebied van westelijk Utrecht was de laatste jaren de uitzondering op de regel: de stand bleef stabiel en nam in de periode met vossenbeheer zelfs licht toe. Het agrarisch collectief Rijn, Vecht en Venen telde in het voorjaar van 2023 in het westelijk weidegebied 70 broedparen meer. De grutto steeg naar 677 broedparen en de tureluur naar een aantal van 348 broedparen. Het aantal slobbeenden en scholeksters bleef stabiel. Het aantal kieviten, iets meer dan 600 paartjes, steeg licht. Mede dankzij het actieve beleid om de leefgebieden te versterken. Zo worden boeren gestimuleerd over te gaan tot uitgesteld maaibeheer, aanleg van plasdrasgebieden, het aanleggen van kruidenrijk grasland en het lokaal verhogen van het slootpeil. Ook worden afspraken met boeren gemaakt over wanneer en op welke percelen de koeien de weilanden begrazen. Weidevogels zijn voor hun eten en voor hun bescherming immers afhankelijk van variatie in hun biotoop.

Predatiemijding

De lichte stijging is opmerkelijk aangezien het verbod om vossen te beheren in die periode ook van kracht was. Egas: „Het verbod was gelukkig slechts van korte duur. Na jaren van intensief vossenbeheer is een groot gebied ter grootte van West-Utrecht

Onmisbare schakel in de Nederlandse natuur

Het gehele jaar door zetten jagers zich in voor de natuur en fauna in onze buitengebieden. Een belangrijke taak waar jagers zich op toeleggen is weidevogelbescherming. Het broedsucces van weidevogels staat landelijk sterk onder druk door een toenemend aantal roofdieren. Jagers beheren deze predatoren om nestverlies te verminderen en om veilige broedgebieden voor weidevogels te creëren.

In deze en andere projecten werken jagers intensief samen met boeren, boswachters, grondbezitters en vrijwilligers om ervoor te zorgen dat er in de toekomst meer kuikens uitgroeien tot volwassen weidevogels. Jagers zetten daarvoor hun kennis in van de lokale ecosystemen en helpen mee de natuurlijke biotoop van de weidevogels te optimaliseren. Deze samenwerkingsprojecten hebben al op diverse plekken in Nederland geleid tot goede resultaten en succesvolle broedseizoenen!

Naast weidevogelbescherming zetten jagers zich in op tal van andere terreinen. Daar waar mogelijk kan de jager de hulp van de boer goed gebruiken en vice versa. Denk bijvoorbeeld aan schadebestrijding, biotoopprojecten (het inzaaien van akkerranden, het plaatsen van broedkorven) en het voorkomen van maaislachtoffers (reekalveren, legsels van akkervogels, fazantenkuikens, jonge hazen) door landbouwmachines tijdens het maaien. Verder houden jagers zich onder meer bezig met wildtellingen (voor de registratie van populatiegegevens) en het assisteren bij aanrijdingen met wild. Kortom: de jager vormt een onmisbare schakel in de Nederlandse natuur.

Benieuwd naar hoe andere organisaties aankijken tegen de bijdrage van jagers in het buitengebied? Scan hieronder de QR-code en bekijk de korte film 'Dilemma's in de Nederlandse natuur', die in opdracht van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging gemaakt werd.

Kijk voor algemene informatie op: www.jagersvereniging.nl

Bekijk
hier de
film

 nederlandse

Jagers vereniging

niet in één keer helemaal gevuld met vossen. Dat gaat als een olievlek vanaf de 'vossengebieden'. Heel veel gebieden hebben daarom nog niet de negatieve gevolgen kunnen merken van de aanwezigheid van vossen. Bovendien zijn weidevogels verplaatst van gebieden met vossen naar gebieden zonder vossen. Dat effect zie je niet terug op de totale cijfers, maar wel op lokaal niveau. Juist dankzij het intensieve beheer op vossen hebben we hier een goede en zeer stabiele stand van grutto's, kieviten, tureluur en scholeksters weten te bereiken. Wat je nu – door het verbod en de verhoogde predatiedruk – ziet gebeuren is dat de weidevogels aan de wandel zijn gegaan. Ze hebben zich verplaatst of zitten geconcentreerder op elkaar. Sommige gebieden lijken zelfs helemaal 'leeg geveegd' door alleen al de aanwezigheid van vossen. Predatiemijding noemen we dat. Dat is een aspect dat nogal eens over het hoofd wordt gezien, omdat we geneigd zijn om vooral te kijken naar nestpredatie. Maar predatiemijding is een minstens zo belangrijke factor. We zagen in 2022 en 2023 veel meer jonge vossen rondlopen. En door de hogere aanwezigheid van vossen in bepaalde delen van het gebied, zagen we ook dat weidevogels hun nesten meer in die gebieden gingen leggen waar vossen nog niet aanwezig waren. Het is een kwestie van tijd voordat de vossen, waarvan de stand nu door het verbod flink is toegenomen, dat ook doorhebben en dus ook hun predatiegebied gaan uitbreiden. Ik denk dat er, zonder beheer, uiteindelijk geen enkel gebied echt veilig zal zijn voor de weidevogels. En ik ben dus erg nieuwsgierig naar de telgegevens van 2024 en 2025. Door alleen maar te kijken naar de aantallen/trends, maar niet naar verandering in verspreiding, zie je mogelijk het echte effect van vossen op weidevogels over het hoofd met grote gevolgen op de lange termijn."

Ook op natte percelen

Lang is gedacht dat vossen een hekel hebben aan nattigheid en zich niet op natte graslanden met een hoge waterstand wagen. Dat zou dan veilig gebied zijn voor de weidevogel. Egas: „Ik heb van diverse bronnen vernomen dat de vossen tegenwoordig ook gewoon het open

land opkomen en zelfs in de natte gebieden en overdag hun slag slaan." Dat wordt ook bevestigd door een recent onderzoek dat in 2023 is gepubliceerd in de European Journal of Wildlife Research. Van maart tot en met juni werden 35 vossen gezenderd in Zuid-Engeland en wat bleek? Ze leefden in grote getale op natte graslanden waar ze predeerden op diverse steltlopers. De vossendichtheden waren in het Engelse onderzoek zelfs het hoogste op de natte percelen. Dat is best opzienbarend als je in aanmerking neemt dat we in ons land in de toekomst naar een meer extensieve landbouw toe willen met hogere waterstanden. Dat is voor weidevogels goed nieuws als het op beschikbaarheid van voedsel aankomt, maar voor de predatie maakt het dus niets uit. Egas: „Vossen zijn slim. Ze passen zichzelf heel snel aan. De vossen die wij in Utrecht rond hebben lopen, zijn ook afkomstig uit de natte moerasgebieden. Dat ze dus alleen op hoge en droge gronden voorkomen is echt achterhaald. Je ziet ze tegenwoordig overal. En dan is er maar een conclusie mogelijk: goed weidevogelbeheer kan niet zonder krachtadig vossenbeheer." ◀

'Er worden afspraken met boeren gemaakt
over wanneer en op welke percelen
de koeien de weilanden begrazen'

Loopplank zorgt voor vliegvlugge kievitskuikens

De afgelopen jaren broedden er genoeg kieviten in het poldergebied bij Leidschendam, maar er kwamen geen vliegvlugge jongen. Martin van de Reep, Coördinator Werkgroep Groenbeheer Nootdorp - Leidschendam, zet loopplanken over sloten in om daar verandering in te brengen.

Tekst: Janneke van Brakel

Beeld: Martin van de Reep, Joyce Kuster

Martin van de Reep, al ruim dertig jaar actief als weidevogelaar, rijdt meestal in de auto door de polder, observeert vanuit zijn auto en plaatst markeringstokjes bij de nesten in de buurt. Zo bestudeert hij het gedrag van de weidevogels.

Op die manier kwam hij op het idee om loopplanken neer te leggen. „Op het agrarisch bedrijf van de familie Ammerlaan zijn akkerpercelen waar veel kieviten broeden en graspercelen waar bijna geen vogels broeden. Het zijn percelen van wel 450 meter lang. De vogels met kuikens kunnen zich hier niet gemakkelijk verplaatsen wanneer het akkerland bewerkt wordt. Bovendien staat het water 1,15 meter onder het akkerland en zijn de kanten te steil voor de kuikens om op te klauteren. Bij vlakke slootkanten kunnen kuikens wel gewoon over de sloot zwemmen.”

Kuikens op planken

Martin stelde daarom voor aan het agrarisch collectief De Groene Klaver om een proef te doen met planken over de sloot; bij sloten met een grote drooglegging. „We hebben zes schotten geplaatst. Bij twee schotten hebben we wildcamera's neergezet om te kijken of dit ook ging werken. En toen was het spannend; kijken of het ging lukken. Een paar dagen later zagen we al kuikens op de camera! De kuikens hadden de loopplanken gevonden!” Martin ondervond dat er ook kritiek was op

'Een paar dagen later

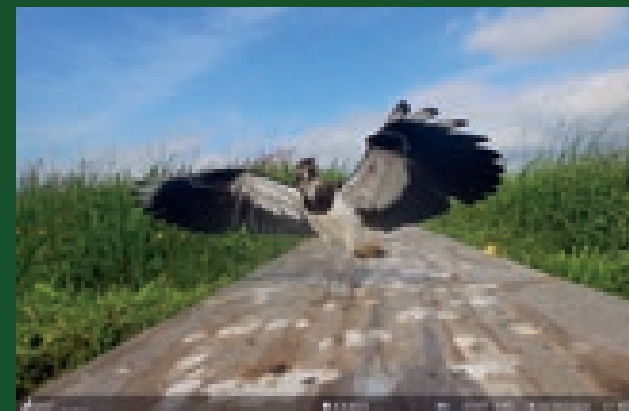
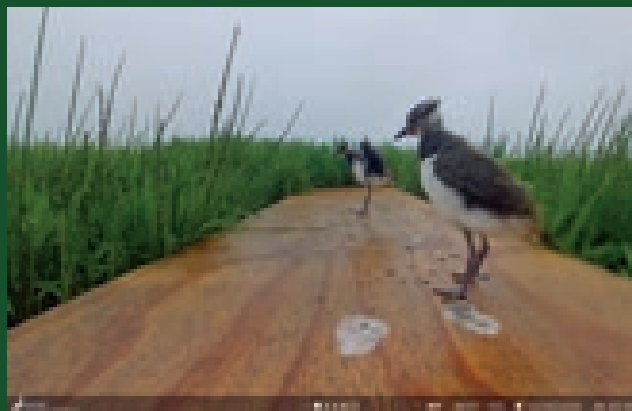
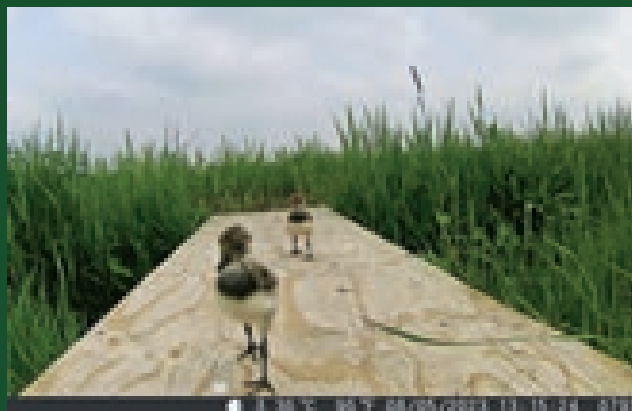
zagen we al kuikens

op de camera'

het idee. „Nu ga je de kuikens helpen, maar je helpt ook die predatoren, zei men. Maar als je denkt dat die roofdieren op een loopplank zitten te wachten, dan heb je het goed mis. Want hermelijnen bijvoorbeeld, die springen gewoon de sloot in met een woelrat in de bek en springen er aan de andere kant weer uit. Ik ben dus niet zo bang dat dit extra predatie gaat opleveren.”

Nu wel vliegvlug

Het resultaat lijkt het vertrouwen van Martin te ondersteunen. Hij vertelt trots: „In tegenstelling tot andere jaren hadden we dit jaar wel vliegvlugge jongen.” Martin heeft een aantal van de jongen teruggevangen en geringd en hoopt dat een paar van deze jonge kieviten het jaar goed doorkomen en terugkeren naar hun geboortegrond. Dat is de bevestiging dat de vliegvlugge jongen het overleefd hebben. Er komt een vervolg op dit project. Naast de bestaande loopplanken worden er in een polder in de buurt waar hetzelfde probleem speelt, ook loopplanken neergelegd. „Pas na een jaar kun je zeggen of het niet een eenmalig succes was”, besluit de bevlogen vrijwilliger. ◀

De loopplank

De kuikenbruggen bestaan uit een multiplexplaat van 18 x 61 x 122 mm. De plaat is geschroefd op twee houten regels van 50 x 75 x 122 mm. De materialen zijn beschikbaar gesteld door agrarisch collectief De Groene Klaver en hun veldmedewerker hielp bij het plaatsen. Bij twee kuikenbruggen die verbinding maken tussen het akkerland en de graspercelen zijn camera's geplaatst om vast te stellen of de bruggen gebruikt worden. En zo ja, door wie. Hiermee wordt ook veel kennis verzameld over de predatoren in het gebied.

De meest geliefde erfvogel

Ronald van Harxen en Pascal Stroeken van de landelijke steenuilenwerkgroep STONE doen al sinds 1986 onderzoek naar de steenuil. Tijdens een online BoerenNatuur Kennisuur vertelden zij alles over de leefwijze, het gedrag en de bescherming van deze geliefde erfvogel.

Tekst: David Kingma, BoerenNatuur | Beeld: Marcel van Kammen

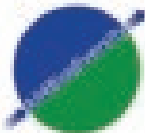
De steenuil is een van de soorten die voorheen heel algemeen was. Gelukkig lijkt het aantal broedparen al een aantal jaren stabiel. Her en der zitten ze zelfs in de lift. Steenuilen houden van een kleinschalig halfopen landschap met fruitbomen, knotwilgen en afwisselend extensief beheerde graslanden en kort begraasde weides. Dit kleinste uiltje van Nederland is ontzettend honkvast en elk individu heeft een eigen karakter.

Steenuilen zijn hollenbroeders. Van oudsher broedden ze vooral in holtes van knotbomen of hoogstamfruitbomen. Maar de steenuilen van nu broeden veelal in een nis van een oud schuurtje of een moderne steenuilennestkast.

Van Harxen en Stroeken onderzoeken de nesten om een goed beeld te krijgen van het broedsucces. Zij meten het gewicht en de vleugellengte van elk uilskuiken. Aan de hand daarvan kunnen ze de exacte leeftijd vaststellen en iets zeggen over de conditie.

Naast onderdak is voedsel minstens zo belangrijk. Steenuilen zijn uitgesproken opportunisten. In een straal van slechts 250 meter pakken ze alles wat ze aankunnen. Van kleine insecten tot mollen of jonge haasjes. Maar het stapelvoedsel bestaat uit muizen. Voor voldoende muizenvangsten is onder andere het juiste maaimoment cruciaal. Dus als je een steenuil op je erf wilt hebben, is het belangrijk dat je eerst bekijkt of de omgeving geschikt is.

Wil je meer leren over de steenuil? Bekijk het BoerenNatuur Kennisuur – De Steenuil terug via YouTube of ga naar steenuil.nl om te kijken wat je zelf kunt doen voor een steenuil op je erf.

Vreemde eend

De initiatiefnemers van 'onze Weidevogels' lopen zelf ook vaak in het veld of bezoeken een boer om het over weidevogels te hebben. En dan kom je soms nesten tegen op vreemde plaatsen. Deze eend vond de perfecte locatie achter een paal in de ligboxenstal van de familie Bakker in Ginnum (FR).

Schaduwbroeder

Scholeksters broeden wel vaker op bijzondere plekken, maar onder struiken en bomen op een drukke camping op Ameland is toch wel heel apart. De foto is in het voorjaar van 2023 gemaakt door Mark Oude Luttikhuis.

Even voorstellen

Mijn naam is Simon Spriensma, 42 jaar oud, en woonachtig in het mooie Dokkum (FR). Na een carrière bij een bank in de agrarische sector heb ik sinds vorig jaar mijn eigen bedrijfje en houd ik me bezig met een diversiteit aan projecten, vaak op het gebied van boeren en natuur. De passie voor de weidevogels is mij, door mijn vader, met de paplepel ingegoten. Naast het genieten in het veld, de reguliere nazorg en afstemming met boeren, ben ik in het voorjaar vaak als dronepiloot op pad om de weidevogelnesten te detecteren. En nu draag ik ook mijn steentje bij aan 'onze Weidevogels' door artikelen te schrijven en mijn eigen kennis te delen.

‘Natuurbeheer past in balans van ons gemengde bedrijf’

‘De uitdaging van kruidenrijke akkerranden blijft de onkruiddruk’

Sander Thus (34) heeft samen met zijn ouders een gemengd bedrijf met akkerbouw, vleesvarkens en rosékalveren in Wehl (GD). Tien jaar geleden begonnen ze met enkele bloemenranden via een initiatief van de gemeente. Inmiddels hebben ze zo’n 20 procent van de bijna 100 hectare die ze in gebruik hebben in natuurbeheer.

Tekst: Sandra Wilgenhof

Beeld: Susan Rexwinkel

„We willen met ons gemengde bedrijf inzetten op kringlooplandbouw en zoeken daarbij naar een balans tussen economie, biologie en maatschappij”, vertelt Sander Thus aan de keukentafel nadat hij zijn overall bij de achterdeur heeft achtergelaten en een kop koffie voor zich heeft. „We begonnen met de bloemenranden langs de openbare weg voor de maatschappelijke uitstraling van ons bedrijf. We zitten tussen Dichter en Wehl in en dit gebied wordt gezien als stedelijk uitloopgebied. Er zijn de laatste tijd dus steeds meer wandelpaden hier door de omgeving gekomen.”

Bij de opkomst van het ANLb zag Thus dit zeven jaar geleden als een kans om zowel op economisch, maatschappelijk en biologisch vlak wat te doen. „We telen op ons bedrijf korrelmaïs, gras, tarwe en aardappelen. Korrelmaïs is ons hoofdgewas. We hebben een perceel met marginale zandgrond waar de opbrengsten nog wel eens tegenvielen. We haalden daar 70 procent van onze normale opbrengsten. Die opbrengst kon concurreren met de vergoeding vanuit het ANLb voor natuurbeheer. En dan had natuurbeheer ook nog het voordeel van een gegarandeerde financiële opbrengst.” Een mooie manier om natuurbeheer te introduceren op het bedrijf vond Thus. Het stuk werd ingericht met behulp van VALA (Vereniging Agrarisch Landschap Achterhoek) met een combinatie

van een kruidenrijke akker en kruidenrijke akkerrand voor de doelsoort patrijs.

Inzaaien van de timp

Thus ziet de doelsoort patrijs ook regelmatig op andere percelen, met name waar korrelmaïs gestaan heeft. „Bij de oogst van korrelmaïs laten we een groot deel van de plant achter op het perceel. Ik zag dat de patrijzen op die percelen liepen om achtergebleven maïs te zoeken. Ook zag ik dat ze tussen de plantenresten dekking zochten als dat nodig was.” Dat bracht Thus op het idee om toch ook iets meer met voedsel-lakkers en akkerranden te doen langs andere percelen. Denk daarbij aan het inzaaien van de timp van een perceel waar het sowieso al lastig oogsten was, en meer randen van 18 meter breed langs doorgaande wegen. „We zagen dat als een stap om te nemen voor een toekomstbestendig bedrijf dat in balans is met de omgeving.” En het heeft ook effect op de patrijzen; daar waar Thus patrijzen sporadisch rond zag lopen, ziet hij ze nu bijna altijd.

Moeilijker terug in hoeveelheid bespuiting

Het aanleggen van akkerranden op gronden die goed produceren, vindt Thus een gok. „De uitdaging van kruidenrijke akkerranden blijft de onkruiddruk. We zijn een gangbaar landbouwbedrijf maar zetten bestrijding van onkruid het liefst zo min mogelijk in. In de opvolgende teelten zien we duidelijk waar de akkerranden gestaan hebben; op die plekken kun je moeilijker terug in de hoeveelheid bespuiting dan op plekken waar altijd regulier geteeld wordt.”

Thus vernieuwt jaarlijks de helft van de akkerranden om zowel het voedselaanbod voor de patrijs gevarieerd te hebben als de onkruiddruk in de hand te houden. Met het aanleggen van een vals zaaibed om onkruiddruk tegen te gaan heeft Thus niet zulke goede ervaringen. „We merken dat de structuur van de grond daar minder goed van wordt. Daarnaast strijkt het in tegen onze voorkeur voor zo min mogelijk grondbewerkingen.” Het extra werk dat

Thus met het natuurbeheer heeft, neemt hij voor lief. „Je weet dat je met onkruiddruk te maken gaat krijgen. De vergoeding die je krijgt is niet alleen voor het jaar dat je de rand hebt staan, maar ook voor de jaren erna wanneer je een stapje extra moet zetten.”

Vogelgraan als rustgewas

Het vogelgraan en de kruidenrijke akkerpakketten zet Thus handig in in zijn bouwplan zodat het positief uitwerkt op meerdere plekken in zijn bedrijfsvoering. „Op zandgrond is het verplicht om elke vier jaar op bouwland een rustgewas te zetten. Vogelgraan gaan wij de komende jaren op de lichte zandgronden inzetten als rustgewas. Het enige verschil tussen vogelgraan en een ander rustgewas is dat we niet mogen bemesten of bespuiten, en natuurlijk de lagere opbrengst. Het graan dat van die ANLb-akkers afkomt mengen we bij door het voer voor onze grotere vleesvarkens. We hebben zelf een havermolen en kunnen zo het graan bijmengen als vervanging voor andere grondstoffen. De kwaliteit van dat graan is natuurlijk minder goed dan het andere graan dat we telen. Maar in kleine percentages bijmengen gaat prima.” ◀

‘Combinatie eco-regeling en ANLb is een drama’

Net zoals veel andere boeren doet Sander Thus mee aan de eco-regeling van het nieuwe GLB. De combinatie van die eco-regeling en het ANLb vindt hij een drama. „Er zit zoveel overlap in de regelingen wat het moeilijk maakt. We hebben bijvoorbeeld een perceel van nog geen hectare die eigenlijk voor de waarde onder de eco-regeling had moeten meetellen, maar als ANLb is aangemerkt. We krijgen nu 1.500 euro vanuit ANLb terwijl we 3.000 euro meer hadden kunnen krijgen als het perceel bij de eco-regeling had meegeteld, terwijl we de kosten wel gemaakt hebben.”

Desondanks zit Thus er nog niet aan te denken om al zijn natuurbeheer onder de eco-regeling weg te zetten. „Ik heb meer vertrouwen in het ANLb omdat ik daarvan weet waar ik aan toe ben. Ook maak ik de afspraken via de VALA waar mensen uit de praktijk werken die meedenken. De eco-activiteiten zijn vrij star en het is nog maar afwachten of je inspanningen daadwerkelijk beloond worden. We blijven wel meedoen met de eco-regeling in combinatie met ANLb. Dat is een manier van risicospreiding die we in onze hele bedrijfsvoering belangrijk vinden.”

Pieter Winsemius en Kees de Pater over Aanvalsplan Grutto:

‘Afwaardeervergoeding hoopvol spoor voor grutto’

Er gloort beweging in Den Haag en bij de provincies voor de grutto. Dat zeggen Pieter Winsemius, kartrekker van Aanvalsplan Grutto, en Kees de Pater van Vogelbescherming. „Als het een beetje meezit, kunnen boeren deze zomer plannen maken om gronden af te waarderen naar gruttoland.”

Tekst: Robert Ellenkamp
Beeld: Susan Rexwinkel, Ellen Meinen

Kees de Pater: „Twaalfjarige contracten zijn een mooie eerste stap.”

„De grutto wacht niet op ons.” Het is een kort zinnetje tussen alle andere bevlogen zinnen door, die Pieter Winsemius uitspreekt. Voor de kartrekker en het boegbeeld van Aanvalsplan Grutto gaat het uitrollen van beleid om zowel de grutto te helpen als de boeren die met gruttobeheer aan de slag willen, niet snel genoeg. Tegelijk is hij ook optimistisch in het gezamenlijke interview met Kees de Pater van Vogelbescherming. In 2020 lanceerde Winsemius het plan samen met een paar anderen om in inmiddels 35 kerngebieden 1.000 hectare

‘Een boer heeft langjarige contracten nodig want hij moet zijn hele bedrijfsvoering op de kop gooien’

aaneengesloten gruttoland te realiseren. Na een start in enkele gebieden is er vorig jaar flink opgeschaald en zijn de provincies in 26 gebieden gestart. De Pater: „De opschaling is door de meeste provincies gedaan, maar dat betekent niet dat het overal even goed loopt. Geld is voorlopig ook geen probleem doordat er 67 miljoen euro extra voor vrijgemaakt is door het Rijk. Het

wegzetten van die extra gelden in de vorm van zwaar beheer gebeurt in al die 26 gebieden.” „Maar”, zegt Winsemius, „het zware beheer werkt onvoldoende. Voor de grutto en de andere weidevogels heb je nog veel zwaarder beheer nodig. Dan praat je over minimaal 30 tot 40 procent kruidenrijk grasland in de kerngebieden met enkel vaste mest en uitgestelde maaidata. Daar zitten we nog niet aan.”

Risico langjarige contracten

Volgens Winsemius zijn daar twee oorzaken voor aan te wijzen. In de eerste plaats moet er na bijna vier jaar nog steeds een beheervergoeding worden vastgesteld voor gruttobeheer. Ondanks zijn ongeduld formuleert Winsemius het netjes. „Dat moet onderzocht worden en gelukkig is Wageningen Universiteit daar nu mee bezig. Bij zwaar beheer praat je over 1.300 euro per hectare, maar voor gruttobeheer praat je al snel over 2.000 euro per hectare of meer. Dat is dus een hele andere categorie inkomstenderving.” De tweede oorzaak betreft de duur van de contractperiode. „Een boer heeft langjarige contracten nodig, want hij moet zijn hele bedrijfsvoering op de kop gooien. Dat kost erg veel geld. Je praat dan al snel over 40 tot 50 procent van het inkomen. Dan moet je wel zekerheid hebben dat de inkomstenderving opgevangen wordt via het ANLb, maar ook voor lange tijd. Het GLB gaat over zes jaar maar wordt altijd vervolgd met een nieuwe periode. Dat is dus vrij zeker, maar zowel de penningmeester van het Rijk als die van de provincies vragen aan de ander om daar een garantie voor af te geven. Het is een erg klein risico; misschien slechts 2 procent dat het er niet komt in een nieuwe GLB-periode.” Mocht het toch misgaan met de financiering, dan is er altijd nog een mogelijkheid om het licht agrarische beheer te schrappen stelt Winsemius. „Dat is een harde maatregel, maar in theorie zou het kunnen. Overigens hoop ik

dat we daar nooit aan toe zullen komen, want het is teleurstellend voor de boeren die daar mee bezig zijn. Maar als je daar afspraken over maakt, breng je het risico tot nagenoeg nul terug. Dus eigenlijk is er geen risico. Maar daar komen ze dus niet uit en daar worden wij een beetje kriebelig van.” Er lijkt ondertussen wel een oplossing te ontstaan. De agrarische collectieven mogen naast contracten van zes jaar ook contracten voor twaalf jaar afsluiten, stelt De Pater. „Dat heeft minister Van der Wal eind januari aangegeven tijdens de begrotingsbehandeling in de Tweede Kamer. Ook als de gelden uit het GLB zouden wegvallen en we dat vanuit Nederland zelf financieren, ziet Brussel het niet als staatssteun. Dat is dus geregeld en een mooie eerste stap.”

Grond afwaarderen

Doordat de nieuwe Tweede Kamer 1,3 miljard euro verschoof op de Rijksbegroting komt er ook geld beschikbaar voor provincies om gronden af te waarderen. Winsemius: „Dat is een spannende optie, een spannende keuze die geboden gaat worden. Voor boeren die aan gruttobeheer willen gaan doen, betekent dit dat er in één keer 30 tot 40 procent van de grondwaarde wordt uitgekeerd bij extensive- ren. Die route wordt waarschijnlijk deze zomer opengesteld voor een serie gebieden. Dat is nog niet op de schaal die grutto's en andere weidevogels nodig hebben, maar er komt dan wel beweging.” Deze regeling is er mede gekomen naar aanleiding van een proef in Friesland. Door een afwaardeervergoeding uit te betalen in combinatie met een ANLb-pakket ontstaan daar nu de eerste gruttoboerderijen. De Pater: „Een aantal provincies zoals Zuid-Holland, Friesland en Utrecht heeft hiervoor in het PPLG voorstellen gedaan. Friesland heeft hier bijvoorbeeld 20 miljoen euro voor ingediend en er is een redelijke kans dat dit doorgaat. Hoeveel het

Pieter Winsemius: „Die grutto kan niet bestaan zonder boeren. Punt.”

totale budget is voor deze regeling, is nog afwachten.” Winsemius verwacht dat Overijssel en Groningen hier nog bij gaan aanhaken. „De provincies moeten hun ingediende plannen nog wel voor 1 april aanpassen van de minister en dan zouden in het najaar die gelden vrij kunnen komen. Dat betekent dat provincies, collectieven en boeren in de zomer al plannen kunnen gaan maken.”

Verkiezingsuitslag

Of de verkiezingsuitslag van zowel de Provinciale Staten als Tweede Kamer nog roet in het eten kan gooien, daarover wil Winsemius geen grote uitspraken doen. „Het is nog even afwachten, maar ik ben best positief. De BoerBurgerBeweging bestond eerst uit één persoon en nu zijn er overal gedeputeerden en meerdere BBB-kamerleden. Cor Pierik en Maurits von Martels bijvoorbeeld zijn hier enthousiast over. BBB zit dicht bij die boer en veel boeren willen dit ook. Het mooie is dat de grutto en de boer elkaar nodig hebben. Die grutto kan niet bestaan zonder boeren. Punt. En een deel van die landbouw kan niet zonder een ander verdienmodel, waar die weidevogels een rol in spelen. Als je dan een beetje verstand hebt, en de meeste mensen hebben wel een beetje verstand, ook die bij de provincies, dan is dit een te mooie kans om te laten lopen.”

Afwaardeervergoeding startkans voor Durk Breeuwsma

Durk Breeuwsma is een van de eerste boeren die grond tegen een lage prijs kan pachten, doordat de eigenaar genoeg neemt met een laag rendement en een vergoeding verwacht voor het afwaarderen van de agrarische waarde tot gruttoland. Sterker nog, hij kon vorig jaar op zijn 49e eindelijk boer worden vanwege die nieuwe constructie.

Bedrijfsgegevens

1 ha eigendom
33 ha pacht Rijke Weidevogel Fonds
20 ha pacht Andla Fonds
9 ha pacht It Fryske Gea
4.500 kg melk/koe/jaar
1 vaste medewerker voor loonwerk

Durk Breeuwsma: „Wij mogen beperkt drijfmest uitrijden en produceren nu dus veel vaste mest met riet.”

Zijn vader had een melkveebedrijfje met tien koeien en een baan buitenshuis. De grond lag bovendien niet bij het bedrijf. Durk Breeuwsma (50) begreep al op jonge leeftijd dat daar weinig perspectief in zat. Toch kroop het bloed waar het niet gaan kon en doorliep hij het agrarisch onderwijs. 25 jaar geleden startte hij zijn agrarisch loonbedrijf. „Ik dacht, met loonwerk kom ik overal en wie weet kom ik dan een bedrijf tegen waar mogelijkheden ontstaan om het over te nemen. Het had wel wat eerder gemogen, maar ik kreeg daardoor ook de kans om financieel iets op te bouwen. Mede daardoor is het begin vorig jaar gelukt.”

Ergens voor inzetten

Breeuwsma kocht een jaar geleden een stelp-boerderij in Sandfirden ten zuidwesten van Sneek. „De laatste jaren zag ik mogelijkheden ontstaan om grond te pachten in combinatie met een biologische bedrijfsvoering. Ik had al eens een bedrijfsplan geschreven met Fries roodbont, om dit oud-Hollandse ras mede in stand te houden. Verder bevatte het plan weidevogels en een biologische bedrijfsvoering. Ik wil me graag ergens voor inzetten. Dit

extensieve bedrijf was een klant van mij, maar was een paar jaar geleden nog niet zover. Ik ben toen omzwervingen gaan maken door heel Nederland, maar kwam hier dus uiteindelijk terug omdat de boer inmiddels wel stappen wilde zetten.” Die start werd mede mogelijk gemaakt door het Rijke Weide Vogelfonds. Dat fonds ontstond toen een vermogende investeerder bij de Vogelbescherming aanklopte. Kees de Pater, werkzaam bij Vogelbescherming, is de voorzitter van het fonds: „Die investeerder wilde grond kopen voor weidevogels en duurzame boeren, maar wilde dat niet alleen doen.”

NSW en afwaardering

In de Onnerpolder in Groningen kocht het Rijke Weide Vogelfonds in 2019 de eerste percelen aan en verpacht die aan een biologisch-dynamische boer. Een tweede transactie volgde bij het Gaastmeer in de buurt van Sandfirden. De Pater: „Het ging om ruim 25 hectare. Doordat in 2021 de Natuurschoonwet (NSW, red.) werd aangepast, ontstonden er nieuwe mogelijkheden met fiscale voordelen. Dat is gunstig, want het rendement van 1 procent dat we uitkeren is erg laag. Door de aanpassing zijn voorwaarden als omzomingen en 30 procent bos niet altijd meer nodig en konden we er weidevogelgrond in onderbrengen. Dankzij medewerking van de provincie Friesland waren wij de eersten in Nederland die dat deden in de Lange Hoek.” De locatie in Sandfirden werd de volgende. De Pater: „We wisten dat er twee bedrijven zouden stoppen en beide boeren wilden dat het extensieve karakter behouden zou blijven. Het eigendom van het bedrijf konden we als fonds overnemen. Een andere

verpachter, het Andla Fonds, deed met ons mee en uiteindelijk werd er ook vervangende grond voor de kerk gevonden om mee te ruilen.” De grond van het Rijke Weide Vogelfonds is omgezet naar NSW. Om ook tot een lagere pachtprijs te komen voor een rendabele bedrijfsvoering, zocht De Pater naar een vorm van afwaardering van de grond. Daar zijn regelingen voor, maar dan krijgt de grond een natuurbestemming. De Pater: „Wij wilden afwaarderen naar gruttoland, of weidevogel-grasland zoals de provincie het noemt. Dan blijft het wel landbouwgrond, maar leg je als eigenaar van de grond samen met de provincie kwalitatieve verplichtingen vast bij de notaris. Vervolgens voerde de provincie twee taxaties uit: één van de grond met en eentje zonder kwalitatieve verplichtingen. Het verschil in waarde krijgen wij uitgekeerd.”

Geen stro maar riet

Voor Durk Breeuwsma was het voldoende om in te stappen. „Wij mogen beperkt drijfmest uitrijden en produceren nu dus veel vaste mest. Het jongvee staat op riet, in plaats van stro, uit de omgeving. Binnen de biologische landbouw

‘Ik zag mogelijkheden ontstaan om grond te pachten in combinatie met biologische bedrijfsvoering’

mag je nog steeds gangbaar stro aanvoeren. Ik wil het perfect doen. Ook in de diepstrooiselboxen gooien we gehakseld riet en buiten meng ik nog gehakseld riet door de vaste mest om meer stikstof te binden. Dan kan het daarna mooi afrijpen op de mesthoop.” Het riet is in januari tijdens de vorst gemaaid door het agrarisch collectief en kan hij gratis afhalen. Eerder bleef dat riet gehakseld liggen, maar in die rietlanden willen ze ook verschralen. Het ‘rietmes’ snijdt zo aan twee kanten. Een andere kwalitatieve verplichting is een hoog waterpeil in het weidevogelseizoen. Breeuwsma plaatste daarvoor een aantal stuwen en verbond met buizen greppels aan elkaar. Half maart gaat het peil omhoog en dan ontstaat er ook een plasdras. Verder zorgt hij voor kruidenrijk grasland en die wordt gemonitord in het kader van de NSW-regeling. Minimaal 30 procent van de grond dient te bestaan uit bloemrijk grasland met een aantal typische soorten, maar bij Breeuwsma voldoet bijna alle grond daaraan. Tenslotte mag hij het land niet scheuren, maar dat was hij toch al niet van plan. Zijn grond zit inmiddels in de omschakeling naar biologisch. „Ik verwacht in september Skal-gecertificeerd te zijn. Ik heb nog wel een paar jaar nodig om een courante veestapel op te bouwen en een aantal andere zaken te optimaliseren, maar er zit door die lage pachtprijs van het Rijke Weide Vogelfonds van 450 euro per hectare voldoende perspectief in.” ◀

‘Natuurinclusieve akkerbouw is ook voor jonge boeren haalbaar’

Ooit was Otto Willem Eleveld een reguliere akkerbouwer. Tot hij begon te experimenteren met natuurinclusief boeren. Het leverde hem afgelopen najaar de Gouden Leeuwerik op, maar belangrijker nog een bedrijfsmodel dat winstgevend is en ook voor jongere ondernemers perspectief biedt.

Tekst: Oswin Schneeweisz

Beeld: Ellen Meinen

AKKERVOGELS

De Gouden Leeuwerik-wisseltrofee staat in de vensterbank van het kantoor van Otto Willem Eleveld. „Zo kan ik er elke dag naar kijken”, zegt Eleveld trots. „Het is voor mij een geweldige steun in de rug. Ik ben al jaren bezig om uit te zoeken hoe het nou anders kan in de landbouw: voor de natuur, maar ook voor de volgende generatie.” Naast de wisseltrofee ontving Eleveld een geldbedrag van 5.000 euro.

Goud

Zijn bedrijf in Hooghalen in de gemeente Midden-Drenthe is 120 hectare groot. Daarvan valt 9 hectare inmiddels onder agrarisch natuurbeheer. In het nieuwe GLB gaat hij voor de hoogste waardering: goud. Hij heeft twee keverbanken, kruidenrijke akkerranden, een oeverwaluwwand en veel struweel. Nog voordat het nieuwe GLB eiwitgewassen begon te stimuleren was Eleveld daar al mee aan het experimenteren. „Dat zit in mijn karakter. Ik probeer graag dingen uit, ik hou van de natuur en ik ben een gepassioneerde vogelliefhebber.”

Hij raakte betrokken bij het agrarisch collectief Agrarische Natuur Drenthe (AND) en begon op een stukje erf achter het huis te experimenteren met agrarisch natuurbeheer. Eleveld: „Dat is langzaam steeds verder uitgegroeid. Terugkijkend kun je wel stellen dat mijn bedrijfsvoering in de loop der tijd heel erg is veranderd. Het bouwplan is ruimer geworden. Aardappelen verbouwen we nu in een 1 op 4 teelt. Een ruim bouwplan met aanvullende maatregelen geeft minder grote kans op ziektes en plagen en de grond raakt minder uitgeput.”

Zijn beslissing om zonder personeel het werk rond te zetten, had consequenties voor de gewassen in het bouwplan, de mechanisatie en voor wat hij uitbesteedt aan een loonbedrijf. „Daar hebben we een balans in gevonden en ik ben er zeker van dat zo’n bedrijfsopzet ook financieel haalbaar is voor jongere boeren.” Eleveld wil er maar mee aangeven dat er mogelijkheden liggen.

Schadedrempels

Op zijn trekker behoort de verrekijker tot zijn standaarduitrusting en niet zelden staat hij even stil om te kijken naar alle soorten die op zijn land op- en aanvliegen. „De veldleeuweriken, graspiepers, grasmussen, roodborstta-puiten, gele en witte kwikstaarten, bosrietzanger, kwartel, geelgors kramsvogels: die zie ik allemaal op het land. En de veldleeuwerik heb ik echt terug zien komen, dat was twintig jaar geleden een zeldzaamheid geworden. Ook de gele kwikstaarten zijn in grotere aantallen aanwezig dan vroeger. Ik zie echt een vooruitgang. Dat zegt mij genoeg. Als je een beetje rekening houdt met de natuur herstelt die zich heel snel. Insecticiden gebruik ik nauwelijks meer, maar dat zie ik

Als je een gezonde bodem hebt, kun je de natuur voor je bedrijf laten werken

bij mijn collega-boeren ook veranderen. We hadden eigenlijk een verkeerde manier van denken. We zagen een plaag opkomen en zochten meteen naar een middel. Tegenwoordig zijn er toch steeds meer boeren die schadedrempels hanteren en kijken naar wat je kunt veranderen om die plagen te voorkomen. Je moet zorgen dat de gewassen weerbaarder worden. Daarom is variatie in het bouwplan belangrijk, maar dat is vaak niet eenvoudig in te vullen. Ik combineer bijvoorbeeld veldbonen met tarwe als mengteelt. Dat werkt heel goed, is praktisch goed in te vullen en zorgt voor een buffer tegen schimmelziektes.”

Bodemleven

Een van de belangrijkste aspecten van agrarisch natuurbeheer is volgens Eleveld het activeren van het bodemleven. Daarom ploegt hij bijna nooit, want dat verstoort het bodemleven. „Als je ploegt, verdwijnen ook de mycorrhiza: de schimmels die mineralen uit de bodem absorberen en afstaan aan de plant. Als je een gezonde bodem hebt, kun je de natuur voor je bedrijf laten werken en die akkerranden hebben een prima functie voor natuurlijke plaagbestrijding. Bladluizen bijvoorbeeld. Vroeger spoten we daar nog tegen. Nu kijk ik er niet meer naar. De natuur lost dat wel op. Dat inzicht heb ik gaandeweg gekregen en dat vormt de basis voor alles wat ik doe. Helemaal zonder chemie zal het op grote schaal niet lukken, en biologisch boeren zal op grote schaal ook te weinig opleveren, maar het verduurzamen van de reguliere landbouw kan wel. Daar valt nog veel winst te behalen.”

Zo maakte hij bijvoorbeeld twee keverbanken. Eleveld: „Ik heb de grond op een creatieve manier naar één punt toegewerkt, zodat er een lange rug ontstaat van 60 cm hoogte en ingezaaid met speciaal mengsel met daaromheen stukken met akkervogelmengsel en braakstroken. De temperatuurverschillen die vervolgens in zo’n rug ontstaan zijn interessant voor insecten. Het werkt en niet alleen voor de patrijs, maar ook voor andere soorten die afhankelijk zijn van insecten.” ◀

Uitkijktoren De grote Sniep

In natuurgebied De Grote Sniep, in het Groene Hart, hebben vader en zoon Samsom hun biologische boerderij met 115 koeien en 75 jongvee. Om de burgers te laten meegenieten van hun natuur realiseerde de familie Samsom in 2015 een paviljoen met uitkijktoren. Hier kunnen vogelliefhebbers uitkijken over het natuurland en weidegebied en tegelijkertijd koffie drinken.

Afgelopen jaar zijn 81 nesten geteld, de dichtstbijzijnde op 100 meter van het paviljoen. Zoon Simon: "In het weidevogelseizoen hoor je de grutto al als je de deur uitstapt."

De veehouder maakt deel uit van de pilot regeneratieve landbouw van ABN AMRO. Hierin is veel aandacht voor milieu en biodiversiteit en de financiële consequenties daarvan voor boeren. ◀

'ABN AMRO begeleidt graag boeren en tuinders bij duurzame en toekomstbestendige landbouw. We leren samen met onze klanten wat de transitie betekent voor het milieu, de biodiversiteit en de financiële consequenties voor de boer.'

Bien Strooker
relatiemanager bij ABN AMRO Bank

**Akkerbouwbedrijf Cruydt-Hoeck kweekt
inheemse zaden voor zadenmengsels**

Insectenwalhalla dankzij gebiedseigen zaden

Bloemenweide Adviseur
Roelof Jan Koops: „Voor
agrarische bedrijven
adviseren we meestal
meerjarige akker- en
graslandmengsels.“

Onderzoek, gezond boerenverstand en observaties tonen aan dat autochtone planten belangrijk zijn voor het creëren van een gunstig leefgebied voor inheemse insecten en dus indirect ook voor dat van weidevogels. Autochtone planten zijn sterker, leven langer en hebben gemiddeld meer bloemhoofdjes en bovendien meer bladmassa. De inheemse zaden die voor deze planten nodig zijn, worden gekweekt door Cruydt-Hoeck, een akkerbouwbedrijf in het Friese Nijeberkoop dat ook speciale zadenmengsels levert voor weidevogels.

Tekst: Simon Spriensma
Beeld: Casper Herbots, Michel Geven, Michiel Schaap, Cruydt-Hoeck

In totaal worden meer dan
300 soorten zaden
vermeerderd door Cruydt-Hoeck

„Cruydt-Hoeck is ontstaan uit het idealisme om wilde planten terug te brengen in onze leefomgeving”, aldus Roelof Jan Kooops, Bloemenweide Adviseur bij Cruydt-Hoeck. „Onze missie is maximaal bijdragen aan biodiversiteitsherstel.” Roelof Jan adviseert gemeentes, terreinbeheerders en bestekschrijvers over de toepassing van bloemen- en kruidenmengsels. Het bedrijf wordt ook steeds vaker benaderd om mee te denken over kruidenrijke mengsels voor het buitengebied. Daarnaast participeert de kwekerij in projecten met akkerbouw- en melkveebedrijven.

Bronmateriaal

„Het bronmateriaal van onze zaden wordt kleinschalig geoogst; vaak in natuurgebieden en met toestemming van de terreinbeheerder. Dit uitgangsmateriaal, soms in hoeveelheden van slechts een theelepel groot, vermeerderen we om er vervolgens pas na twee tot drie jaar voldoende zaad van te kunnen oogsten om akkerbouwmatig te gaan zaaien”, aldus Roelof Jan. In totaal worden meer dan 300

soorten zaden vermeerderd in orde van grote van slechts een badkuip vol met planten, tot honderden meters aan plantenrijen. Op het bedrijf wordt door middel van strokenteelt gezaaid op bedden van 1,5 meter breed, waar ruimte is voor drie rijen van een soort. Deze manier van teelt is machinaal goed te bewerken met schoffelmachines en combines. Het landschap wordt verder aangekleed met gemengde hagen van onder andere hondsroos en lijsterbes. Zo ontstaat een gunstig leefgebied voor insecten en dat zorgt uiteindelijk voor een betere bestuiving. Cruydt-Hoeck heeft zich de afgelopen jaren gericht op gebiedseigen mengsels en heeft in 2023 voor iedere gemeente in Nederland een eigen mengsel gemaakt. Op basis van bodemkaarten (klei/veen/zand), vegetatieopnames en eigen gebiedskennis is de perfecte mix gecreëerd om zo goed mogelijk de lokale insecten in hun behoefte te voorzien. „Zo adviseren wij voor bijvoorbeeld akkervogels in Zuid-Limburg een ander mengsel dan voor akkervogels op de Friese klei. Dit heeft dus niet zozeer te maken

met verschillende diëten van dezelfde vogelsoort maar alles met de verspreiding van planten over Nederland.”

Meerjarige akker- en graslandmengsels

Roelof Jan: „Voor agrarische bedrijven adviseren we meestal meerjarige akker- en graslandmengsels. Wij zijn ervan overtuigd dat meerjarige, jaarlijks terugkomende mengsels meer voor de biodiversiteit betekenen en de hoogste ecologische waarde bieden. Daarnaast zullen deze planten zich vermeerderen en waar mogelijk verspreiden. Dit kan natuurlijk alleen als de grond verder niet bewerkt wordt. Dit zorgt er ook voor dat eieren die in de grond gelegd worden door insecten de kans krijgen om uit te komen.” Zo zijn er diverse meerjarige mengsels voor winterakkers met daarin granen, klaprozen, korenbloemen en veel tweejarige planten, waarin vogels als putters en patrijzen goed gedijen. Voor weidevogels zijn er speciale mengsels specifiek voor de vochtige gronden met daarin moeraswalstro, moerasrolklaver en andere vochtminnende kruiden. Graszaden worden bijna nooit toegevoegd omdat deze vaak nog ruimvoldoende aanwezig zijn in de bestaande zaadbank in de bodem.

Meer insecten voor weidevogelkuikens

De kruidenmengsels van Cruydt-Hoeck zijn duurder dan die uit Oost-Europa of Azië. Maar Roelof Jan vindt dat deze

Bedrijfsgegevens

Cruydt-Hoeck heeft zich sinds 1978 toegelegd op de kweek van wilde planten en op het kweken, oogsten en schonen van meer dan 300 inheemse zaden van autochtone herkomst. De kwekerij werd in 1978 opgericht door Rob Leopold en Dick van den Burg en is sinds 2007 van Jasper Helmantel en Jojanneke Bijkerk. In 2010 verhuisde het bedrijf van Assen naar Nijeberkoop. Jasper, kweker van oorsprong, en Jojanneke, botanist, hebben sindsdien het bedrijf verder uitgebreid en geprofessionaliseerd en telen nu op 25 hectare grond. Daarnaast werken zij intensief samen met externe kwekers door het hele land, die op nog eens 25 hectare specifiek telen voor Cruydt-Hoeck. Het bedrijf heeft ruim 45 medewerkers in dienst.

mengsels niet met elkaar te vergelijken zijn. „Bij Cruydt-Hoeck gaat het om eigen teelten van autochtone, regionale soorten. Verder zijn de zaden netto gezien veel beter voor de lokale insecten en worden de bloemen frequenter en langer bezocht. Dit betekent meer insecten en dus een beter en groter voedselaanbod voor opgroeiende weidevogelkuikens.” Roelof Jan benadrukt dat hun product zuiver is en alleen uit zaden bestaat.

Aanwezige zaadbank

Met een kilogram mengsel kan circa 1.500 m² ingezaaid worden. Daarbij is het raadzaam om eerst te kijken welke planten uit zichzelf opkomen uit de aanwezige zaadbank in de grond. Roelof Jan: „Zo kun je als boer monitoren wat er al wel en nog niet voorkomt qua flora. En je zou ook kunnen kijken wat er groeit in de kruidenrijke graslanden na bijvoorbeeld enkele jaren ANLb. Komen er nog steeds nieuwe soorten bij of stagneert het? Mis je soorten of blijven bepaalde soorten achter? Eventueel doorzaaien is dan prima mogelijk en er zal

dan minder kilogram zaad nodig zijn (1 kg per circa 3.000 m²). Belangrijk is wel dat het doorzaaien gebeurt op een zeer kort gemaaide zode in de nazomer op gronden die minder dan 7 ton droge stof per hectare per jaar opbrengen.

Op agrarische percelen worden volgens Roelof Jan de weidevogelmengsels, specifiek voor vochtige gronden, vaak langs kleine oppervlaktas plasdras en op bufferstroken langs sloten gezaaid. Ook langs bosranden en op akkerranden worden verschillende mengsels gebruikt. „Door goed beheer, soms wat geduld en gebiedseigen zaden kun je veel betekenen voor de biodiversiteit. Maar om echt tot goede resultaten te komen, blijft het belangrijk dat deze delen van percelen al langere tijd niet meer voorzien zijn van (kunst)mest.” ◀

Plasdras, maar niet te ruig

Met al het water dat er in februari viel was het niet moeilijk om plasdrassen vol te krijgen. Prachtig om te zien hoeveel vogels daarop afkomen om het buikje rond te eten. De kieviten zijn al aan het broeden geslagen, maar grutto's moeten na de overtocht uit het verre zuiden eerst hun reserves aanvullen. Goede kans dat je als boer ook wel eens wat zorgelijk kijkt naar de ontwikkeling in het grasland rondom de plasdras. Je houdt daar water vast voor de vogels en dat heeft gevolgen, zoals een grotere kans op sporen rijden. Taaie probleemplanten als pitrus grijpen hun kans op verstoringsplekken en breiden zich vervolgens uit. Dat die pitrus en ook mannagras, liesgras en zeggesoorten het soms 'te goed' gaan doen bij plasdrassen, komt vooral omdat je met het onder water zetten de bodem een klap geeft. Het bodemleven krijgt het zwaar, de bodem verzuurt en een wisselende waterstand (in de zone rondom) zorgt voor het vrijkomen van fosfaat. Pitrus houdt daarvan en heeft dan ook nog eens het voordeel dat hij groen blijft in de winter

‘In weidevogelgebieden hebben we een flinke hekel aan pitrus’

en dan gewoon nog groeit. Daarom is die pitrus ook zo'n sluipmoordenaar. Soms zie ik grote plasdrassen waar omheen het land verruigt met stugge grassen en pitrus. Die grote plassen liggen jaren op dezelfde plek en dan is die kans wat groter dan bij greppel-plasdrassen. Heb je eenmaal die verruiging rondom een plasdras, dan is daar op dit moment weinig aan te doen. Maar je kunt in de zomer na het goed opdrogen wel maaien of kort laten grazen met schapen. Beweiding op pitrus helpt het best in een jong stadium en met veel graasdruk. Ruige mest uitrijden in de zomer stimuleert het bodemleven en is gunstig voor de pH: het heeft een bufferende werking. Bij veel pitrus is een bekalking om de pH omhoog te halen in het najaar een goede maatregel. Zeker als de pH 4,8 is of lager is dat aan te raden. Wat ook helpt is regelmatig de pitrus een oplawaai geven met de maaimachine. In het najaar en de winter is dat nog extra effectief omdat de plant daarna inwatert. In weidevogelgebieden hebben we een flinke hekel aan pitrus en iedereen kent wel die voorbeelden van natuurgraslanden die ongeschikt zijn geraakt voor weidevogels. Voorzichtig wil ik er wel bij zeggen: een randje pitrus in een greppel of een groepje ergens op een perceel is niet erg, maar draagt juist bij aan variatie en er zijn kleine vogels die er graag in broeden. De vuistregel is dat je het onder de 10 procent moet zien te houden. Meer weten over het voorkomen en onderdrukken van pitrus? Pak dan de tien gouden regels tegen pitrus er maar eens bij.

We spreken elkaar,

Weidevogelman

Bedrijfskenmerken

- Aantal koeien: 35 melkvee en 30 jongvee (Fries-Hollands, witrik, blaarkoppen en MRIJ rassen)
- 80 hectare grond: deels eigendom, pacht met Noord-Hollands landschap, samenwerking met 'Water, Land & Dijken'
- +/- 265.000 kg melk per jaar

Linda (links) en Anita de Ruyter

Boeren in de natuur

Enthousiast, betrokken en vol passie: Linda en Anita de Ruyter uit Heemskerk zijn échte Ambassadeurs van het Platteland. Hun koeien grazen midden in een natuurgebied, tussen de bossen en duinen. Dit gebied is geliefd bij toeristen en de verbinding tussen boeren en burgers is sterk. Linda vertelt gepassioneerd over het boerenbedrijf waar respect voor dieren en planten in het gebied centraal staat.

Buurman Ger (rechts) was samen met Anita en Linda te zien in de #weicampagne van FrieslandCampina

Toen de vader van Linda en Anita de veehouderij vestigde aan de Noordermaatweg in Heemskerk ging hij samenwerken met PWN (Puur, Water en Natuur Noord Holland). De samenwerking bevatte afspraken over het gebruik van natuurgrond. Tevens had de veehouder op dat moment ook grasland in eigendom.

Het gebied, waar heel vroeger de rivier naar de zee stroomde, wordt ook wel het Oer-IJ genoemd. Het doel is om dit gebied weer terug te brengen in de oorspronkelijke natte staat. Het leent zich dus uitstekend voor weidevogels. Linda: "Toen PWN zag dat de weidevogelpopulatie terugliep, zijn ze het gebied beter in gaan richten om het tij te keren. Ook vandaag de dag ondersteunt PWN ons in onze bedrijfsvoering. Wij hebben regelmatig overleg en kunnen aangeven wat onze wensen zijn voor onze dieren en ons bedrijf."

Aanpassingen

Linda en Anita realiseerden al meerdere aanpassingen op hun bedrijf die positief zijn voor weidevogels. Linda legt uit: "We streven altijd naar aanpassingen die goed zijn voor ons, onze koeien

én voor de vogels op het land. Zoals bijvoorbeeld ons weidesysteem voor de melkkoeien. In de zomerperiode lopen de koeien op natuurgrond. Elektrische poorten, gevoed door zonne-energie, openen om de paar uur, waardoor de dieren weer naar een ander perceel kunnen lopen. Dit zorgt voor een lage begrazingsdruk van het perceel en een rustige omgeving voor de weidevogels." Verder hebben de veehoudsters op verschillende eigen percelen kruidenrijk grasland gerealiseerd. "We hebben gekeken naar gebieden waar het meeste kruidenrijk gras voor komt. Van die percelen hebben we een paar wagens gras afgemaaid en die hebben we weer uitgestrooid op percelen waarvan we de bovenste teeltlaag af hebben laten schrapen. Door op deze manier uit te zaaien, behouden we de kruidenrijke grassoorten die hier in het gebied voorkomen." De percelen voor de melkkoeien grenzen aan de natuurpercelen. "Daarom zijn we hier begonnen met het afgraven van de natuurlijke oevers om het toegankelijker te maken. We overwegen ook wat waterpartijen aan te leggen. Verder rijst voor ons de vraag hoe we schaduw kunnen creëren voor onze koeien. Als we bomen plaatsen, zijn we ook weer bang voor roofvogels. Een dilemma, dus."

‘Streven naar aanpassingen die goed zijn voor ons, onze koeien én voor de vogels op het land.’

Vrijwilligers

Linda en Anita krijgen op hun bedrijf veel hulp van vrijwilligers, aangestuurd door PWN, bij de bescherming van de weidevogels. "Dat is voor ons heel belangrijk, want het is een intensieve klus. In januari, uiterlijk februari, hebben we de ruige mest op het land liggen. In maart beginnen de vrijwilligers ook met het plaatsen van het vossenraster om de nesten te beschermen. Dit raster wordt rond alle percelen aangelegd", vertelt Linda. "Eind maart gaat gelijk een groep jongvee het gebied in, want dan komen ook de eerste weidevogels en kunnen ze mooi aan elkaar wennen." "Vrijwilligers starten dan met het tellen van de broedparen. In juni, begin juli krijgen we meestal toestemming om te maaien. Maar we hebben ook wel eens moeten wachten tot augustus vanwege een broedende kwartelkoning." "Maar het is niet anders", lacht Linda. "De natuur gaat nu eenmaal

Burgers tonen waardering voor inzet van melkveehouders

Met als doel boerderij en maatschappij dichter bij elkaar te brengen lanceerde FrieslandCampina de communicatiecampagne #weigevoel. In de campagne staan vier Ambassadeurs van het Platteland centraal, samen met iemand uit hun directe omgeving. De melkveehouders worden zij geïntroduceerd door een buurtgenoot die ziet met hoeveel energie, passie en liefde de melkveehouder zich inzet voor de boerderij en het landschap. Met de campagne zijn inmiddels ruim 1,2 miljoen burgers bereikt via social media, advertorials in tijdschriften en in huis-aan-huisbladen. In het voorjaar zal een vervolg worden gegeven aan deze campagne. Ook Linda en Anita waren te zien in de campagne. Buurman Ger wandelt iedere ochtend langs de weilanden en is gefascineerd over wat er allemaal leeft in en rondom het landschap. Zoals hij zelf mooi omschrijft: "Het is net een levend schilderij". Bekijk de video via de QR code:

voor." De aanpak van de zussen en de PWN is succesvol. In 2001 waren er slechts 2 gruttoparen in het gebied, nu zijn dat er al 48. In het afgerasterde gebied van 35 hectare zaten vorig jaar maar liefst 290 nesten. Dat waren niet alleen nesten van weidevogels, maar ook van verschillende soorten eenden.

Plannen voor de weidevogels

Linda is enthousiast over de plannen die ze hebben voor de toekomst. "Onze 35 melkkoeien lopen meestal op eigen percelen, die 20 van de in totaal 60 hectare bestrijken. Hier zitten niet zoveel weidevogels maar dat komt ook omdat dit gebied pas 2 jaar geleden ingericht is voor weidevogels. We gaan kijken of we in dit gebied nog succesvoller kunnen worden met de weidevogels." De veehoudster zou het geweldig vinden als uiteindelijk ook de Kemphaan weer bij hen in het gebied gaat broeden. "Ze komen nu al als trekvogels langs, ik hoop dat ze ooit in de verleiding komen om hier weer te blijven broeden!"

Beweiden helpt kievit aan goede vegetatiehoogte

Vaak stelt men dat als beheer goed is voor de grutto, dat ook goed zal zijn voor andere weidevogels zoals de kievit. Maar is dat wel zo? Om die vraag te beantwoorden, startten onderzoekers een onderzoek naar het opgroeihabitat van kieviten in grasland.

Tekst: Sandra Wilgenhof
Beeld: Marcel van Kammen, Elwin van der Kolk

„De populatie van de kievit was tot twintig jaar geleden relatief stabiel. Sindsdien laat de populatie een dalende tendens zien, net zoals bij onze nationale vogel de grutto”, vertelt Erik Kleyheeg die senior onderzoeker is bij Sovon Vogelonderzoek Nederland. „Wij wilden dus weten of kieviten wel kunnen meeprofiteren van het agrarische natuurbeheer dat toch meer ingericht is voor de grutto.”

Gezenderde vrouwtjes

Om te onderzoeken aan welk soort habitat de kievit de voorkeur geeft, werden kievitsgezinnen in zeven verschillende gebieden verspreid over Nederland gevolgd. Die gebieden lagen in Land van Heusden en Altena (NB), Ronde Hoep (NH), Polder Arkemheen (GD), Tolhuislanden (OV), Reitdiep (GR), Kollumerpomp (FR) en Wynserpolder (FR).

Voor het onderzoek werden 48 kievitvrouwtjes voorzien van een zender. Door predatie van vijf gezenderde vrouwtjes (vier in de eifase, één in de jonge-kuikenfase) bleven er 43 vrouwtjes over die gevolgd konden worden.

Van de eerste broedpogingen resulteerden er dertig in gezinnen met kuikens, waarvan er zeven succesvol jongen vliegvlug kregen. De tweede broedpoging leverde zeven gezinnen met kuikens op, waarvan er niet één vliegvlug werd.

In de periode dat er gezinnen met kuikens waren, werden op vier verschillende punten metingen gedaan: op het nestpunt (de nestlocatie waar de kuikens uit het ei kropen), op het kievitpunt (waar het kievitgezin zich ophoudt), op het verlaten kievitpunt (waar het kievitgezin is vertrokken) en op referentielocaties (per onderzoekslocatie werden zes referentiepunten aangewezen). Tijdens de metingen werden habitatskenmerken onderzocht zoals bodemvochtigheid, vegetatie, insecten, beheer en bodemweerstand.

Vegetatiehoogte doorslaggevend

Kleyheeg: „Uit de metingen bleek dat een kievit kiest voor relatief kort gras, rond de 10 centimeter. Ook zoeken ze vochtige plekken met een lage bodemweerstand. De bodemvochtigheid lag op de meeste plekken rond de 60 procent. Op de plekken waar de kieviten

‘Een kievit kiest voor relatief kort gras van rond de 10 centimeter’

zich bevonden, zaten spinnen en kleine insecten zoals kevers. Als kievitsgezinnen zich verplaatsten, gingen ze meestal naar percelen met een lagere vegetatiehoogte. Opvallend was dat er geen verplaatsingen waren naar net gemaaid grasland.” De plekken waar de kievitsgezinnen naartoe trokken, hadden niet alleen korter gras, maar waren ook vochtiger en hadden meer regenwormen. Het waren vaak plasdras-situaties, oevers of recent (voor)beweide percelen. „Om deze plekken te bereiken, legden de gezinnen relatief korte afstanden af. Meestal onder de 100 meter met uitschieters tot 800 meter.” Dit betekent dat voorweiden een kans is voor melkveehouders om het kieviten naar hun zin te maken. Ook zorgen voor variatie in grashoogte in het gebied is belangrijk. Omdat kieviten geen grote afstanden afleggen, kunnen ze dan makkelijker zelf het gewenste habitat voor dat moment kiezen.

Lage overleving

De onderzoekers durven op basis van het onderzoek niet met zekerheid te stellen dat wie zorgt voor voldoende (voor)beweide percelen en bodemvocht ook daadwerkelijk een hogere kievitoverleving zal bereiken. „De overleving van de gezinnen was over het algemeen zeer laag. Kuikens die later in het seizoen

GRUTTO mengsel

DÉ WEIDEVOGEL- BIOTOOP VAN NEDERLAND

- ✓ Met alle inheemse plantensoorten die in een weidevogelbiotoop thuishoren
- ✓ Middelhoge, biodiverse vegetatie biedt voedsel (rijke insectenfauna), beschutting en veilige nestplaatsen
- ✓ Ontwikkeld in nauwe samenspraak met boerenlandvogelboeren van het eerste uur
- ✓ Gezond, smakelijk en structuurrijk ruwvoer voor melkvee

verkrijgbaar via je
lokale zaaizaadleverancier

www.lgseeds.nl

02/2024

- ☞ Weidemengsels, klavers en kruiden
- ☞ Mengsels voor groenbemesting
- ☞ Mengsels voor akkerranden
- ☞ Mengsels op maat

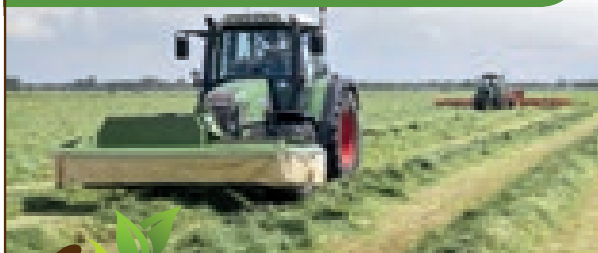
Hét adres voor:

BIOLOGISCH ZAAIZAAD

Bel of mail voor deskundig advies naar
Pim Clotscher 06-83521185 of pim@neutkens.nl

📍 Lantie 1a, Vessem 🌐 www.neutkens.nl
☎ 0497-59 17 94 ✉ info@neutkens.nl

Bodemverbetering met AgriMestMix:
Het gras altijd groener!

Profiteer ook van
de vele voordelen

- 1 De door AgriMestMix gekweekte microorganismen in de mest, zorgen voor een beter bodemleven en gezonde plantengroei.
- 2 De plant neemt hierdoor makkelijk sporelementen op, en beschikt over een beter benutbaar eiwit.
- 3 Beperkt ammoniakemissie in stal en op land. Zorgt voor homogenere drijfmest.

Scan de QR code en lees er alles
over op www.rinagro.nl

AgriMestMix® is een product van:
Rinagro
Smart Farming
Tel. 0515-232724 | www.rinagro.nl

uitkwamen, hadden een kleinere kans op overleving. Hoe ouder de kuikens, hoe groter de overlevingskans."

Van alle habitatkenmerken kwam alleen beweiding op een perceel naar voren als positief voor de overlevingskans. Daarnaast was er een relatie tussen vegetatiehoogte en hoeveelheid insecten waarbij een hoge vegetatie alleen een negatief effect op kuikenoverleving had als er weinig kleine geleedpotigen waren.

Moeilijk seizoen of predatie

De onderzoekers schetsen mogelijke oorzaken van het achterblijven van de overleving. Hoewel de gezinnen de beste plekken weten te vinden, zijn deze plekken nog steeds niet goed genoeg om kuikens succesvol te laten opgroeien. Andere factoren dan de bestudeerde habitatkenmerken zijn sterk beperkend voor het opgroeisucces van kievitskuikens; of een combinatie van andere factoren bepaalt de lage overlevingskans. „Het voorjaar van 2022 kende een zeer droge periode die de verschillen tussen de referentie- en kievitspunten mogelijk heeft uitvergroot. De vraag is of er door de droogte nog voldoende geschikt habitat overbleef. Dat geldt ook voor de voedselbeschikbaarheid voor de volwassen vogels, door het beperkte aanbod van regenwormen midden in het broedseizoen."

Ook zou het opvallend lange interval tussen de eerste en tweede broedpoging en het vertrek van twee volwassen vogels naar Oost-Europa na de eerste broedpoging volgens de onderzoekers suggereren dat de oudervogels het moeilijk hadden. De droogte kan bovendien een sterke concentratie van kieviten en andere weidevogels tot gevolg hebben gehad. Een hoge concentratie weidevogels kan meer predatoren aantrekken en doordat er veel weidevogels bij elkaar zitten, is het voor predatoren makkelijker om hun slag te slaan. „Het is aannemelijk dat predatie de belangrijkste doodsoorzaak was voor kievitskuikens, maar zonder het volgen van individuele kuikens is dat niet aantoonbaar."

Het onderzoek werd uitgevoerd door Sovon Vogelonderzoek Nederland, Altenburg & Wymenga en Wageningen Environmental Research in opdracht van OBN Natuurkennis.

Beheeradviezen

De onderzoeksresultaten leiden tot de volgende beheeradviezen:

- Leg beheer voor kieviten op vochtige locaties met veel variatie en een zo groot mogelijke landschappelijke openheid.
- Behoud variatie door percelen niet te egaliseren.
- Gebruik vernatting, voorbeweiding, extensieve beweiding, verschralen van percelen (lange termijn), uitstellen van de mestgift tot na het broedseizoen en toedienen van ruige mest om te zorgen voor voldoende aanbod van korte vegetaties.
- Werk aan vernatting door het opzetten van het waterpeil en het creëren van plasdras-percelen. Stimuleer het aanbod van (kleine) insecten door gedurende het hele voorjaar dergelijke vochtige condities te waarborgen.
- Reken niet op een positief effect van hergroei na maaien.
- Zorg voor goede opgroeicondities op voldoende grote schaal om predatie niet in de hand te werken.

Met weidevogel- algoritme automatisch nesten herkennen

Vóór het grasmaaien met een drone over de weidepercelen vliegen, om vervolgens de gps-coördinaten van de gevonden nesten toe te voegen aan de software in de trekkercabine. En dan meer nesten sparen. Het is bijna zover, blijkt in Friesland.

Tekst: Robert Ellenkamp
Beeld: Robert Ellenkamp, BFVW

Het is begin juni 2023. Een drone vliegt op 55 meter hoogte met een snelheid van 5 meter per seconde over een kruidenrijk grasland. De camera onder de drone fotografeert continu het grasland. René van Dam kijkt naar zijn monitor. „Normaal gesproken vliegen we met zo'n warmtebeeldcamera vroeg in de ochtend. Aan de hand van de warme puntjes, de eieren, herkennen we dan de nesten.”

In plaats van een paar witte puntjes toont de camera nu grote witte vlekken waar niets op te herkennen valt. „Het is al te warm. Vroeg in de ochtend is het temperatuurverschil een stuk groter tussen de eieren en de omgeving en dan zijn nesten met eieren of een broedende weidevogel wel te detecteren.”

Kunstmatige intelligentie

Die 'witte vlekken' is een van de vele redenen waarom René van Dam, projectleider van het droneproject van de Bond Friese VogelWachten (BFVW), met kunstmatige intelligentie aan de slag wilde. Het idee is om nesten van weidevogels met een drone op kleur en vorm te detecteren en via gps-coördinaten vast te leggen. Die data kan dan samen met de inzet en kennis van de vrijwilligers gebruikt worden bij het beschermen van nesten en kuikens, door het bijvoorbeeld in te laden in het gps-systeem dat melkveehouders en loonwerkers gebruiken tijdens het maaien. Ook zijn dronenvliegers dan niet langer gebonden aan de vroege ochtenduren en

kan er de hele dag gevlogen worden. Daardoor kunnen ook grotere oppervlakten worden afgezocht.

Zover is het nog niet. Automatisch nesten herkennen via de camera die onder de drone hangt, betekent dat er een algoritme ontwikkeld moet worden. En dat is precies wat René van Dam nu doet. Van Dam: „We zijn bezig om software te ontwikkelen die een beetje hetzelfde als ons denkt. Om nesten te herkennen op dronefoto's hebben we voorbeelden nodig. Die verzamelen we nu.”

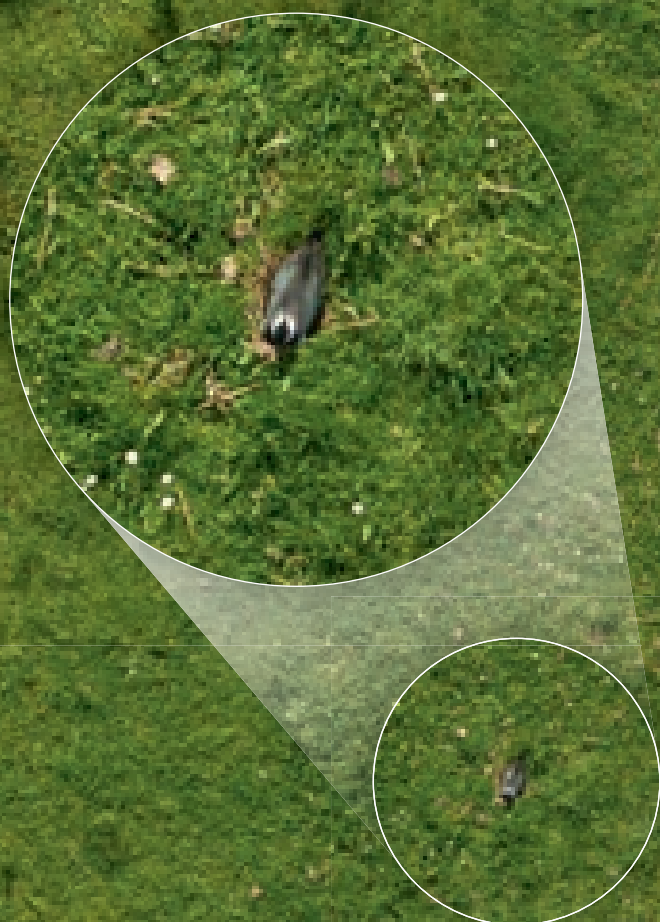
Nesten herkennen

Voor het herkennen van nesten zijn veel foto's nodig. Een nest kan van verschillende weidevogelsoorten zijn, er kan een verschillend aantal eieren in liggen en ook de omgeving van het nest verandert gedurende het groeiseizoen. „Wij ontwikkelen die software zelf en voeden het programma met foto's waar nesten op staan. De software zoekt dan zelf naar de overeenkomsten tussen de foto's. Bij Kieviten en scholkesters is dat vrij gemakkelijk omdat die nesten

‘We zijn bezig om software te ontwikkelen die een beetje hetzelfde als ons denkt’

van bovenaf goed zichtbaar zijn. Maar bij een grutto of tureluur ligt dat anders. Dan gaat het om een bepaalde draaiing of opening in het gras die vergelijkbaar is. Wanneer het nest herkend kan worden, is de volgende stap om te bepalen om welke soort het gaat.” De tureluur is van de vier hoofdsoorten de lastigste, maar Van Dam verwacht dat dat vanzelf beter zal gaan doordat zowel de camera's van de drones als de software zich doorontwikkelt. De BFVW richt zich overigens niet alleen op de vier hoofdsoorten, maar op alles wat broedt. „We nemen alles mee. Eendennesten bijvoorbeeld, maar ook nesten

Nazorgers vervangen?

Met kunstmatige intelligentie weidevogels beschermen ziet de BFVW als een hulpmiddel voor nazorgers, niet als vervanging. De kennis van de vrijwilligers blijft cruciaal en daarmee onmisbaar voor weidevogelbescherming. Bij piekmomenten, wanneer veel melkvee-houders tegelijk gaan maaien, biedt deze techniek de mogelijkheid om veel sneller percelen te scannen. Daarnaast biedt het extra mogelijkheden om in gebieden met een lage dichtheid van vogels nesten op te sporen.

van de watersnip, gele kwikstaart en veldleeuwerik. De vraag is nog wel of de camera nu al goed genoeg is om die kleine nesten te herkennen."

Proof of concept

Twee jaar geleden begon het met een 'proof of concept' om te achterhalen of een dronecamera überhaupt nesten kon detecteren. Dat was veelbelovend. „We zijn in de winter begonnen met kunstnesten om te testen of een drone ze zou herkennen. Vanaf een hoogte van 55 meter bleek dat goed te werken. Vervolgens gingen we in het voorjaar naar percelen waar we in het veld nesten hadden gevonden. Daar maakten we met de drone foto's en gingen het veld in met een rtk-stok om de exacte gps-coördinaten vast te leggen. Die gps-locaties legden we over de foto's heen en zo markeerden we de nesten en broedende vogels. Dat deden we met veel percelen en toen lieten we de software draaien om te zien of die de nesten zelf kon herkennen. Dat bood perspectief. Niet alles werd even

goed herkend, dus we zijn dit jaar (2023, red.) bezig om er meer nesten in te krijgen. Bijvoorbeeld een nest met kort gras waar we drie weken later weer een foto van maken maar dan met lang gras. En we zijn naar de eilanden geweest om veel beelden van scholeksters te maken."

Rekenkracht

Van Dam legt vooral uit hoe het principe moet gaan werken, want het live detecteren in het veld kan nu nog niet. Hij wijst ondertussen op zijn beeldscherm de evenwijdig lopende groene lijnen aan die over het perceel zijn getrokken: de vliegroute van de drone die van tevoren al geprogrammeerd is. „We maken wel foto's, maar het detecteren van nesten gebeurt nu nog op een computer. Dat vraagt veel rekenkracht. De software moet vlekken in het gras continu vergelijken met alle afbeeldingen die er in zitten en dat lukt nu nog niet in het veld. Maar zowel de camera's als de software ontwikkelt zich, dus we verwachten dat binnenkort wel live te kunnen gaan doen." De voorspelling van René komt dit voorjaar al uit. Na het bezoek van de redactie van onze Weidevogels in juni aan de BFVW is er een samenwerking tot stand gekomen met NHL Stenden Hogeschool in Leeuwarden. Deze school heeft een lectoraat kunstmatige intelligentie. „Voor de leerlingen is het leerzaam om hier mee aan de slag te gaan en wij kregen daardoor veel handjes om werk te verzetten. Ook kijken de studenten naar de nieuwste toepassingen qua techniek. Wij zijn daardoor flink opgeschoten en kunnen dit voorjaar ons prototype gaan testen. Dus echt realtime in het veld nesten opsporen en ontdekken of wat wij nu hebben uitgedacht ook echt goed werkt. Als dat lukt is deze nieuwe toepassing met drones een mooie aanvulling op het netwerk van vogelwachten en de vele vrijwilligers." ◀

Akkerbouwer brengt kraanvogel terug als broedvogel

De eerste broedende kraanvogels in de Peel zijn een feit. In 2022 en 2023 werden twee jongen geboren in het natuurgebied naast het land van akkerbouwer en vollegrondstuinder Wiel Berden in Noord-Limburg. Het is een klein succes na bijna tien jaar inzet om de kraanvogel daar te laten broeden.

Tekst: Oswin Schneeweisz

Beeld: Susan Rexwinkel, Robert Ellenkamp

Op deze zonnige winterdag laten de kraanvogels zich niet zien, maar ganzen vliegen er in overvloed aan de randen van het perceel van akkerbouwer en vollegrondstuinder Wiel Berden. Daar, zo'n 150 meter vanaf zijn woning, grenst zijn land aan natuurgebied Mariapeel. In 2016 begon hij daar met het kraanvogelproject van Natuurrijk Limburg. Berden: „Kraanvogels zien we ieder jaar overvliegen, maar we wilden ze hier ook graag aan het broeden krijgen. Dat is nu gelukt. In 2022 en 2023 werden er twee broedgevallen gesignaleerd.”

Opmerkelijke comeback

De laatste jaren maakt de grote, elegante vogel, net zoals veel andere grote vogelsoorten, in Europa een opmerkelijke comeback. Bijvoorbeeld in Duitsland. Daar waren eind jaren vijftig nog maar 500 broedparen over. Sinds de jaren zeventig is het aantal daar weer toegenomen tot zo'n 10.000 paren. Na een afwezigheid van enkele eeuwen vond in Nederland de eerste broedpoging in 2001 plaats in het Fochteloërveen. Vorig jaar telde Vogelbescherming 49 paren in Nederland die in totaal 33 jongen voortbrachten. De helft van alle broedparen zit in Drenthe en Friesland, de rest in Overijssel en Gelderland en nu dus ook in Limburg.

In je bedrijfsvoering passen

„Ik ben altijd al een vogelliefhebber geweest en ik ben begaan met de natuur”, zegt akkerbouwer Wiel Berden. „Toen de voorganger van Rik Schreurs van Natuurrijk Limburg mij benaderde voor dit kraanvogelproject was ik meteen enthousiast. Maar het moet wel in je bedrijfsvoering passen; aangezien ik wegens mijn leeftijd aan het afbouwen was, kon ik wel 6 hectare op een andere manier invullen. Al had

‘Het graan blijft het hele jaar
staan zodat ook andere vogels
hier voedsel kunnen halen’

ik deze grond voor hetzelfde geld ook kunnen verpachten aan een collega-teler en dan had ik er niets voor hoeven doen.” Berden zegt er ‘aardigheid’ in te hebben en geeft behalve om landbouw ook om het aanzien van de Peel. En dat is de afgelopen decennia terug te zien in de veranderingen. „We hebben stroken ingezaaid met kruidenrijk grasland, een luzerne/klaver-mengsel, graan en boekweit. Die stroken worden gefaseerd gemaaid, buiten het broedseizoen van de kraanvogel. En het graan blijft het hele jaar staan zodat ook andere vogels hier voedsel kunnen halen.”

Meer akkerbouw

Die aanpak werpt zijn vruchten af voor de natuur, want er zitten wulpen, kieviten, leeuweriken en scholeksters en de hazenstand is goed. Dat is de laatste jaren alleen maar beter geworden mede dankzij agrarisch natuurbeheer. „Die jonge ‘beessies’ hebben insecten nodig om op te groeien en daarnaast rust, veel dekking en niet al te veel predatoren. Ik denk dat grote vogels, zoals kraanvogels, de laatste jaren profiteren van alle ontwikkelingen

in de landbouw en de beperking van bestrijdingsmiddelen en dergelijke.” Berden stelt dat zilverreigers en ooievaars na een lange tijd ook geen bijzonderheid meer zijn, net zoals buizerds en kiekendieven. Tegelijk ziet hij een andere ontwikkeling. „In veel gebieden stoppen veehouders en hun percelen worden deels ingenomen door akkerbouwers. De intensievere grondbewerking door onder andere het jaarlijks ploegen is voor de weidevogels weer geen goed verhaal. Agrarisch natuurbeheer en initiatieven zoals dit kraanvogelproject zullen in de toekomst dus alleen maar belangrijker worden voor de biodiversiteit.”

Vervangende grond

Maar, zo erkent Berden, er zijn ook nadelen. Zoals een hoge onkruiddruk. Op die schrale grond komen veel onkruiden op, zoals distels en jacobskruiskruid, en daar mag in het kader van agrarisch natuurbeheer zeer beperkt tegen worden opgetreden. Een ander nadeel voor Berden, als vollegrondsteler, is dat hij die percelen over een lange periode niet meer kan inzetten voor vruchtwisseling. „Ik kon dit doen omdat ik toch aan het afbouwen ben. Jonge boeren in de akkerbouw doen alleen met dit soort projecten mee als ze elders een stuk vervangende grond krijgen. Dan heeft het minder impact op de bedrijfsvoering.” Voor een akkerbouwer heeft het ook meer nadelen. Een veehouder kan luzerne en kruidenrijk gras nog wel als veevoer gebruiken, maar een akkerbouwer kan er niets mee. Volgens Berden is er onder boeren ook een soort angst dat de overheid in de toekomst dit soort gebieden inpikt. „Dat ze zeggen ‘je hebt al zoveel jaar meegedaan met natuurontwikkeling dus we maken er een natuurgebied van’. Boeren hebben niet zoveel vertrouwen meer in de overheid.” ◀

Grondbank voor kraanvogels

Het succes van het kraanvogelproject rond de Mariapeel vraagt volgens Rik Schreurs van agrarisch collectief Natuurrijk Limburg om een grondbank. „Het mooiste is dat boeren de kraanvogelstroken kunnen integreren in de bedrijfsvoering door te rouleren met percelen. Als je die zelf niet hebt, kun je wellicht uitruilen met boeren in de buurt. Dan is het voor jonge ondernemers ook goed te doen. Een soort grondbank zou in Limburg zeker een stimulans voor boeren kunnen zijn om aan dit soort projecten mee te werken.” Op het natte hoogveengebied van de Mariapeel kwamen vroeger ook kraanvogels voor; daarom wees de provincie deze plek aan om de soort weer te laten broeden. Schreurs: „We concentreren ons op de overgangsgebieden tussen natuur en landbouw. Kraanvogels broeden namelijk in moerasbossen en hoogvenen. Ze foerageren vooral op agrarisch land. Daarom leggen we op de grens van natuurgebied en agrarisch land bufferzones aan. De beheereisen worden jaarlijks bekeken of aangepast, want we willen leren uit de praktijk. Meerjarige mengsels die niet ieder jaar ondergewerkt worden, werken beter en boekweit en rogge kunnen goed met elkaar afgewisseld worden. Dat levert veel insecten en dekking op. In feite sta je steeds weer voor dezelfde vraag: wanneer moet je het ‘akkeren’ loslaten om de natuur een kans te geven?” Schreurs is blij met het recente broedsucces en zegt: „Het laat zien dat landbouw en natuur prima samengaan, dat ze elkaar zelfs kunnen versterken. Het broedsucces van de kraanvogel bewijst dat je met slim gebruik van overgangsgebieden winst kunt behalen.”

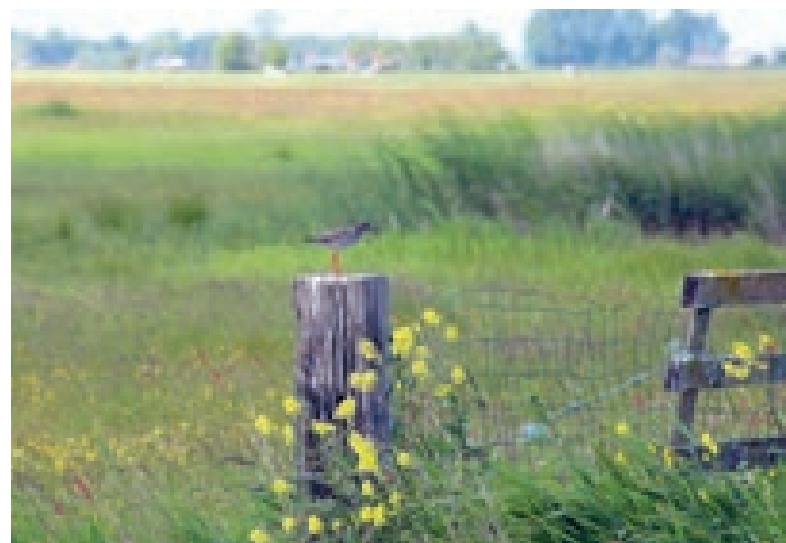
Mobiel vogelpanorama

De natuur bekijken vanuit het mooiste perspectief. Dat kan in een verplaatsbare natuurkijkhut van Vereniging Agrarisch Landschapsbeheer Dantumadiel (VALD), één van de zes afdelingen van agrarisch collectief Noardlike Fryske Wâlden. De natuurkijkhut is mobiel en daardoor kan er jaarrond op de meest geschikte plekken naar de natuur worden gekeken. Binnen in de hut hangen diverse informatieborden over vogelsoorten en beheermaatregelen waarmee boeren, aangesloten bij Vereniging Noardlike Fryske Wâlden, de natuur beschermen. In de loop van het seizoen zal de natuurkijkhut weer te vinden zijn in het gebied van VALD. Houd voor de precieze locatie van de natuurkijkhut de website van de Noardlike Fryske Wâlden in de gaten.

Beeld: Ellen Meinen

Vereniging Agrarisch
Landschapsbeheer
Dantumadiel
opende in 2023
een verplaatsbare
natuurkijkhut
om de natuur vanuit
een mooi perspectief
te bekijken.

Even voorstellen:

Ruim de helft van Nederland bestaat uit boerenland. Op akkers, op weides en op het erf leven de meest schitterende vogels.

Wat weet jij van vogels op jullie erf?

Grutto

Wat doe jij om indruk te maken?

Koning van de Weide

De elegante grutto hoort bij de Nederlandse weide. Deze steltloper met lange snavel wordt in Friesland – waar ze veel voorkomen – Kening fan 'e Greide genoemd, ofwel Koning van de Weide. Van alle grutto's in ons werelddeel broedt 80 procent in Nederland. Daarom moet Nederland er goed voor zorgen. Deze weidekoning werd in 2015 gekozen tot onze nationale vogel.

Afrika vliegrees

Grutto's overwinteren in West-Afrika. Soms vliegen ze er in één ruk naar toe, in drie dagen en drie nachten. Soms maken ze een tussenstop. Na één nacht vliegen zijn ze in Zuid-Frankrijk. Na een dag en een nacht vliegen zijn ze in Zuid-Spanje of Portugal.

De verliefde grutto

Hoe versiert een grutto-mannetje een vrouwtje? Hij vliegt hoog de lucht in en laat zich horen: 'grutto-grutto-grutto'. Als hij na een kantel-wiekende vlucht neerkomt, laat hij zijn witte ondervleugels zien. Dat vinden vrouwtjes erg mooi. En de andere mannetjes schrikt het af.

Ringmus

Huismus versus Ringmus

Iedereen kent de huismus. De ringmus is familie van de huismus. Ringmussen zien er net een beetje anders uit. Met een wangvlek en een bruin in plaats van een grijs kopje. Ze wonen vaak op erven. Soms maken ze hun nest in het grotere nest van ooievaars.

Laat ringmussen leven!

In 1958 zag de Chinese leider Mao Zedong dat ringmussen graankorrels van mensen meepikten. Hij beval alle Chinezen de ringmussen te doden. Dat was niet slim. Want behalve graankorrels eten ringmussen ook insecten. Toen er heel veel ringmussen waren gedood, ontstonden enorme insectenplagen waardoor de oogsten van de boeren mislukten en veel mensen overleden door honger.

Help de ringmus

Ringmussen maken graag gebruik van nestkasten om in te broeden. Timmer je er zelf eentje? Een goede maat voor een ringmussenkast is 12x12x28 centimeter en een invliegopening van 34 mm. Het is dezelfde kast als van een koolmees, alleen met een grotere invliegopening.

Geen zin in getimmer?

Vraag je ouders er eentje online te bestellen via vogelbeschermingshop.nl. En plant wat doornige struiken waar ze in kunnen schuilen.

Patrijs

Jaloers

Patrijzen leven het grootste deel van het jaar in een groep. Zo'n patrijzen-groep heet een klucht. In de lente leven patrijzen in koppeltjes. Vrouwtjes van de patrijs zijn dan erg jaloers. Ze jagen de andere vrouwtjes weg.

Badderer zonder water

Patrijzen badderer graag met stof. Zo schudden ze met het zand parasieten uit hun veren.

LUISTER HIER!

Niet alle vogels zingen zo mooi als de nachtegaal. Er komen heel wat rare geluiden uit vogels. Een roerdomp klinkt als een misthoorn, een waterral als een speenvarken.

Hoe vind je de patrijs klinken?

Scan de QR-code voor het geluid van de patrijs.

'Als je met nul bent begonnen is alles winst'

Anderhalf jaar geleden nam Ysbrand Galama het melkveebedrijf van zijn ouders in It Heidenskip (FR) over. De overname van de boerderij, die al meer dan 150 jaar eigendom is van de familie, kon mede door een laagrentende lening van het Investeringsfonds Duurzame Landbouw (IDL) gerealiseerd worden. Zo ontstond voor familie Galama de mogelijkheid om een extensief bedrijf te runnen met ruimte voor weidevogels.

Tekst: Simon Spriensma

Beeld: Susan Rexwinkel

Al van kinds af aan heeft Ysbrand Galama een voorliefde voor weidevogels. Als klein jongetje zocht hij fanatiek naar kievitseieren, vaak met tweelingbroer Oane of de buurjongens, rondom het melkveebedrijf in Zuidwest Friesland. Later, na zijn studie, werd deze fascinatie al maar groter toen hij als grutto-onderzoeker bij de Rijksuniversiteit Groningen ging werken in het team van professor Theunis Piersma. Dat hij nu dan weidevogelboer is, lijkt logisch maar dat is het niet. Ysbrand: „Mijn broers en zus hadden niet de ambitie om boer te worden, ik had ook geen grote ambities op dat vlak, maar ik houd van het land en de omgeving. Ik begon me met het verstrijken van de tijd te realiseren dat ik koeien, melk en geld verdienen niet als levensdoel zag, maar meer als middel om een prachtig natuurrijk vogellandschap te creëren én te behouden voor de volgende generatie.”

Duurzamere bedrijfsvoering

Via een contactpersoon bij de bank hoorde Ysbrand over het IDL, een fonds van het ministerie van LNV voor boeren met plannen om minder stikstof uit te stoten en die een integrale omschakeling naar een duurzamere

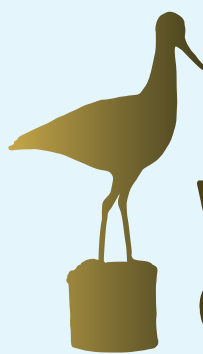
bedrijfsvoering willen maken. Door aan minimaal vijf van de acht duurzaamheidsdoelen van het fonds te voldoen, waarbij vermindering van stikstofuitstoot een verplicht doel is, kom je in aanmerking voor een lening met gunstige voorwaarden. „Toen ik bezig was met de financiering van de bedrijfsovername bleek al snel dat de voorwaarden bij de traditionele banken mij niet de ruimte gaven om op mijn manier te ondernemen. Verplichte driejaarlijkse taxaties en hoge rentes pasten niet in mijn zoektocht naar hoe geld te verdienen als boer in combinatie met weidevogels.” Om aan te tonen dat hij aan de voorwaarden kon voldoen, moest Ysbrand een plan aanleveren. „Ik heb me een week vastgebeten in het schrijven van dit plan; dit voelde niet als last want het was mijn plan voor de toekomst van het bedrijf.” Niet een gedeelte, maar de maximaal mogelijke IDL-lening van 400.000 euro werd met het plan aangevraagd en gehonoreerd. „Met de IDL-lening, eigen geld en een familielening kon ik het bedrijf overnemen en onder gunstige voorwaarden gelijk beginnen met het verwezenlijken van mijn plannen.”

Ware metamorfose

Afgelopen anderhalf jaar onderging het bedrijf een ware metamorfose. Er wordt bijvoorbeeld geen kunstmest meer gestrooid, de gevoerde

Bedrijfsgegevens

Ysbrand Galama (38) woont samen met zijn vrouw Geke en zoontje Haje op de boerderij in It Heidenskip in Zuidwest Friesland. Het melkveebedrijf met 50 melkkoeien en bijbehorend jongvee, heeft totaal 47 hectare in eigendom, waarvan 32 hectare huiskavel. Alle percelen zitten in legselbeheer en daarnaast heeft circa 15 ha van het areaal een uitgestelde maaidatum, in combinatie met kruidenrijk grasland, ruige stalmest en verhoogd waterpeil. Ook zijn er inmiddels twee plasdrasgebieden aangelegd.

WIE KRIJGT DE GOUDEN GRUTTO 2024?

Het gaat helaas niet goed met vogels als de grutto, Kievit en patrijs. Gelukkig zijn er in Nederland steeds meer boeren die zich inzetten voor de vogels van het boerenland. Daar zijn wij, en onze bijna 150.000 leden, erg blij mee!

De meest inspirerende boeren zetten we graag eens extra in het zonnetje. Daarom reiken wij jaarlijks de Gouden

Grutto en Gouden Leeuwerik uit. Twee wisseltrofeeën met een geldbedrag van 5.000 euro voor boeren die zich elke dag weer inzetten voor de weidevogels of akkervogels op hun bedrijf. En het mooie is: iedereen kan een boer voordragen. Een vakjury beoordeelt de inzendingen en kiest een winnaar.

De nominaties voor de Gouden Grutto 2024 zijn vanaf nu geopend!

Ken jij een boer of boerin die altijd dat beetje extra doet voor onze weidevogels? Geef hem of haar dan snel op voor de Gouden Grutto 2024.

Scan de QR-code voor meer informatie over het aanmelden: de deadline is 15 april 2024.

'Door mét de natuur te werken probeer ik zo effectief mogelijk te boeren'

hoeveelheid krachtvoer halveerde en het aantal stuks melkvee daalde van 70 naar 50. Het bedrijf doet sinds dit jaar ook mee aan de regeling 'Mest bovengronds uitrijden', wat betekent dat de mestinjecteur verleden tijd is en er weer traditioneel mest uitgereden wordt. Tevens zit het bedrijf nu in omschakeling naar biologisch en mag het dit najaar biologische melk leveren. „Uiteraard heeft dit allemaal effect op je verdienmodel en je moet het idee loslaten dat al het geld via melk binnen moet komen. Naast dat ik scherp probeer te zijn aan de kostenkant moet je andere bronnen aanboren die voor omzet zorgen.”

Zo heeft Ysbrand meerdere ANLb-pakketten afgesloten op zijn percelen en komt hij in aanmerking voor het predicaat goud wat betreft de eco-regeling. Maar vooral als het gaat om de bedrijfsvoering kijkt hij graag naar hoe zijn voorouders vroeger boerden. „Door mét de natuur te werken probeer ik zo effectief mogelijk te boeren. Zo probeer ik maximaal te weiden en wil ik de koeien zoveel mogelijk laten afkalven in het vroege voorjaar. Vervolgens kunnen de melkkoeien buiten eten van het eiwitrijke gras, om ze in het najaar te laten eten van het hooi dat ik oogst van de kruidenrijke percelen.”

Met een groep boeren

Maar waar het hem uiteindelijk echt om te doen is, zijn toch de weidevogels. „Ongeveer zestien jaar geleden zijn wij met een groep boeren in It Heidenskip begonnen met het verbeteren van het landschap ten behoeve van de vogels.” Sindsdien is er ieder jaar beheerland bijgekomen en zijn er prachtige plasdrassen gemaakt. Het heeft de rappe daling in de weidevogelaantallen gestopt en hier en daar stijgen de aantallen weer. Het gaat langzaam en langetermijnvisies zijn vereist. Snelle stijging van aantallen is niet mogelijk omdat die vogels er simpelweg niet meer zijn. Vliegvlugge kuikens; daar gaat het ieder jaar om. Ook in zijn eigen percelen heeft Ysbrand de weidevogels terug; „Van de vier hoofdsoorten heb ik totaal 15-20 paar en daarnaast broeden er weer veldleeuweriken, graspiepers en slob- en krakeenden. Als je met nul bent begonnen is alles winst!” ◀

Investeringsfonds

Duurzame Landbouw

- ▶ Lening maximaal 400.000 euro
- ▶ Lage rente (1%)
- ▶ Eerste jaren geen aflossing
- ▶ Maximale looptijd 12 jaar
- ▶ Er moet sprake zijn van cofinanciering

www.nationaalgroenfondsen.nl/fondsen/investeringsfonds-duurzame-landbouw/

De winnaars van 2023: weidevogelboeren Bote en Astrid de Boer

Bote de Boer:
“Vogels horen er echt bij. Als ze er niet zijn, dan mis je ze. We zijn heel blij dat onze inzet gewaardeerd wordt met deze prijs.”

Wat wil de boerenzwaluw?

De luchtacrobaat van het boerenerf

De boerenzwaluw is een echte boerenlandvogel met nesten in boerenschuren, loodsen en stallen waar ze in en uit kunnen vliegen. Veel boeren kijken reikhalzend uit naar het moment waarop ze weer 'thuiskomen' na hun lange reis. Geruime tijd ging het niet zo goed met deze luchtacrobaat van het boerenerf. De vogel leek de weg omhoog te hebben gevonden, maar recent zette een scherpe daling in. Wat kun je doen om de boerenzwaluw te helpen?

Tekst: Vogelbescherming
Beeld: Marcel van Kammen

Spreekwoordelijk

'Eén zwaluw maakt nog geen zomer', is een bekend spreekwoord. Het betekent dat wanneer iets goed gaat, niet gelijk alles goed gaat. Na de overwintering komen de zwaluwen druppelsgewijs Nederland binnen en vliegen ze gelijk door naar hun vaste broedplek. Dat is al vroeg in het voorjaar. Het zien van een boerenzwaluw betekent dat de zomer nadert, maar dat de echte zomer meestal nog ver weg is.

Vogels kun je niet melken

DE BOER, HET LAND EN DE JONGEN

Geef cadeau!

Hou je van het platteland, het landschap, de cultuur en streekproducten? Naober brengt dat gevoel met mooie verhalen en prachtige foto's bij je thuis!

Ook leuk om cadeau te geven!

Nu 2 nummers (voorjaars- en lentenummer - extra dikke jubileumeditie) voor slechts **€12,50**

Vul de bon in op www.naober.nl/twee

NIEUW! NU MET 16 X DIGITALE ZOOM 3G/4G CAMERA

WARRANTY 3 YEAR

inclusief geprogrammeerde SIM kaart

LUDA FARM

- compleet en gereed voor gebruik
- op voorraad met snelle levering
- werkt overal en altijd
- zonder wifi of internet

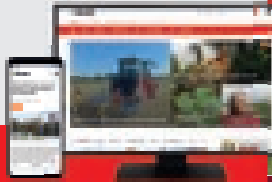
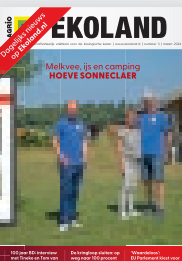
info@solarfence.nl . 0593 - 565887. Smalbroek 20 9411 TT Beilen

Biologisch of in transitie?

Dan is Ekoland jouw kennisbron

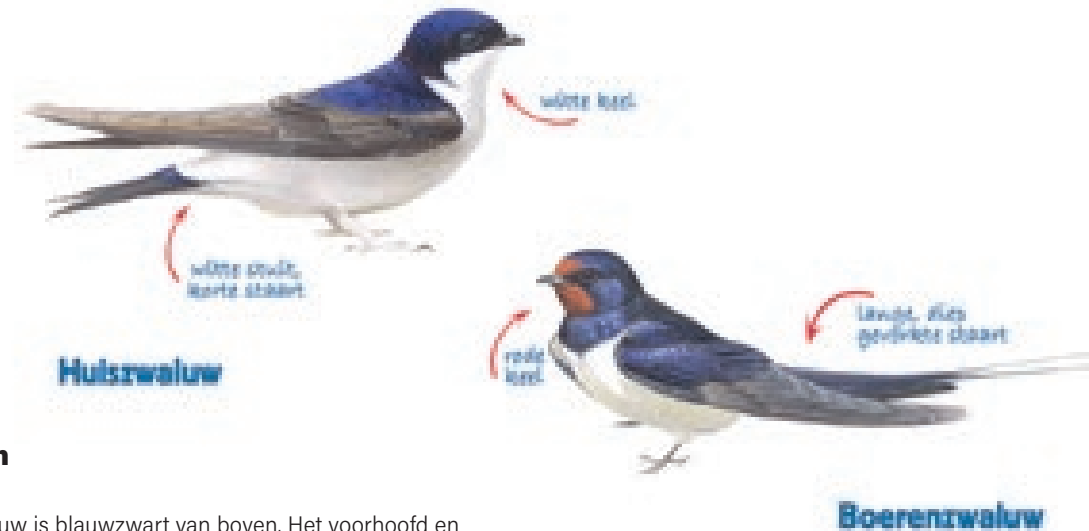
Ekoland: Kritisch, onafhankelijk en professioneel. Met onderzoeksresultaten, interviews, teeltinformatie, bedrijfsprofielen, nieuws en achtergronden.

Elke maand weer.

TEST HET ZELF

Maak gratis 3 maanden kennis met magazine en de website van Ekoland. www.ekoland.nl

Hulswaluw

Boerenwaluw

Kenmerken

De boerenwaluw is blauwzwart van boven. Het voorhoofd en de kin zijn rood met een zwarte borstband. Voor de rest zijn ze roomwit. Ze hebben een lange gevorkte staart en vliegen behendig door de lucht om insecten te vangen. Om te drinken vliegen ze vlak boven het wateroppervlak en steken af en toe hun snavel in het water.

De boerenwaluw heeft een kwetterende, zeer snelle zang bij nest en in vlucht. Scan de QR-codes om te luisteren.

Boerenwaluw geluiden:

Zang

Vluchtroep

Alarmroep

Waar vee is, zijn boerenwaluwen om vliegen te vangen

Voedsel

De boerenwaluw zoekt zijn voedsel in de lucht. Ze eten enorme hoeveelheden kleine vliegende insecten, vooral muggen en vliegen, die in volle vlucht worden gevangen. Bij een nest met vijf jongen worden per etmaal 6.000 insecten aangevoerd.

onze Weidevogels / editie 1 / 2024

Vogeltrek

In september en oktober kunnen grote groepen boerenzwaluwen gezien worden. Ze verzamelen zich dan voor de lange reis naar het zuiden. De boerenzwaluwen die in Nederland broeden, overwinteren op veel verschillende plekken beneden de Sahara, van het meer westelijk en centraal deel tot meer zuidelijk. Tussen eind maart en begin juni (met de piek in mei) keren ze terug naar ons land. Ze maken gebruik van gunstige winden om de terugreis met zo weinig mogelijk energie af te leggen. Door de grote variatie in overwinterplekken leggen ze ook verschillende afstanden af tijdens de trek, maar al gauw 6.000-8.000 kilometer. Een proef met piepkleine geolocators op de rug van deze vogels liet zien dat ze daarbij enkele honderden kilometers per dag aflegden.

Verspreiding en aantallen

In het laatste kwart van de twintigste eeuw is het aantal boerenzwaluwen afgenomen, waarschijnlijk als gevolg van afnemende beschikbaarheid van nestplekken (door toenemende hygiënemaatregelen en moderne stallen) en minder insecten in het landelijk gebied. Sinds de eeuwwisseling is de stand stabiel tot licht herstellend, waarschijnlijk door de toename van paardenstallen in Nederland.

Broeden

De boerenzwaluw broedt in los kolonieverband in de periode mei-augustus. Soms is er nog een tweede legsel in juni-juli, of zelfs een derde legsel in augustus, maar dit is afhankelijk van weer en voedsel. Ze leggen 2 tot 6 eieren en de broedduur is 12-16 dagen. De jongen zitten zo'n 20-24 dagen op het nest, maar als het weer slecht is, blijven ze daar wat langer hangen.

Beheertip; wat kun jij doen?

Sluit je schuur niet helemaal af maar laat bijvoorbeeld een bovendeur openstaan, of zorg voor een permanent open raam. Enkele kunstnesten kunnen de zwaluw tot broeden aanzetten. Belangrijk is dat de boerenzwaluw-nestkommetjes geplaatst worden in open schuren, onder een fors bemeten dakoverstek of onder balkons. Zorg dat deze zo geplaatst worden dat marters of de poes er niet bij kunnen.

Wanneer in de omgeving voldoende klei en insecten voorhanden zijn, is de kans groot dat de zwaluwen er zelf enkele nesten bij bouwen. Wie last heeft van de uitwerpselen van de zwaluwen kan het beste onder de nesten een eenvoudig plankje monteren. Open water en bloeiende bermen en graslanden zijn belangrijk voor de voedselvoorziening van zwaluwen.

Nest en leefgebied

De nesten van de boerenzwaluw zijn heel kenmerkend. Ze metselen deze van klei en leem, zowel hoog als laag op randen en richels in open koeien-, varkens- of paardenstallen, maar ook wel onder bruggetjes, bij sluizen of andere beschutte plekken. Ze vliegen wel 2.000 keer met een snavelkje modder naar hun broedplek om een goed nest te metselen. Vaak is de boerenzwaluw te vinden in de omgeving van water, waar de zwaluwen raketings overheen scheren om insecten te verzamelen.

Boerenzwaluw in het kort

Aanwezig:	Maart-oktober
Voedsel:	Insecten (vooral enorme hoeveelheden muggen)
Aantal:	250.000-340.000 broedparen in Nederland (in 2018-2020)
Broedtijd:	Broedt in los kolonieverband in de periode mei-augustus
Aantal eieren:	Per legsel 2-6 eieren
Aantal legsels:	Soms nog een tweede legsel (juni-juli) of zelfs derde legsel (augustus) afhankelijk van de omstandigheden (weer/voedsel)
Broedduur:	12-16 dagen
Uitvliegen:	20-24 dagen na uitkomen

Colofon

onze Weidevogels verschijnt twee keer per jaar in maart en november in een oplage van 40.000 en is samen met www.onzeweidevogels.nl een uitgave van Agrio en JEEN.

Agrio

Handelsweg 2
7041 GX 's-Heerenberg
Postbus 168
7040 AD 's-Heerenberg
www.agrio.nl

JEEN.

Nieuwe Kazernelaan 2D41
6711 JC Ede
www.jeen.nl

Auteurs

Janneke van Brakel, Oswin Schneeweisz, Annemarie Gerbrandy, Sandra Wilgenhof, Paul Jacobs (eindredactie) Robert Ellenkamp, Gijs Gjaltema, Simon Spriensma, Vogelbescherming, Weidevogelman.

Fotografie

Robert Ellenkamp, Marcel van Kammen, Ellen Meinen, Susan Rexwinkel, Mark Oude Luttikhuis.

Opmaak

Studio Agrio

Ontwerp en projectmanagement

JEEN.

Adressen

De adressen en bijbehorende bedrijfsgegevens van de ontvangers van dit blad zijn opgenomen in AAD (Agrio's Agrarische Database). Deze wordt voor commerciële doeleinden gebruikt. Degene die hiertegen bezwaar heeft kan zijn/haar gegevens uit Agrio's Agrarische Database laten verwijderen door dit schriftelijk te melden bij Agrio t.a.v. de afdeling adressenbeheer, Postbus 168, 7040 AD 's-Heerenberg. E-mail: abonnementen@agrio.nl

Copyrights

Het auteursrecht op dit blad en op de daarin verschenen artikelen wordt door de uitgevers voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd, gekopieerd of worden opgeslagen in een databank zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgevers.

Aansprakelijkheid

onze Weidevogels wordt met grote zorgvuldigheid en naar beste weten samengesteld. Uitgevers en auteurs streven naar juistheid en volledigheid van informatie. Nochtans zijn fouten mogelijk. Uitgevers en auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor schade die het gevolg is van handelingen gebaseerd op onze informatie. ISSN: 2949-6764

Word abonnee!

Onze Weidevogels is als abonnementsblad verkrijgbaar. Voor slechts € 12,50 (of zelfs voordeliger) help je ons 'onze Weidevogels' initiatief en verzeker je jezelf twee keer per jaar van een prachtig, inspirerend en waardevol magazine.

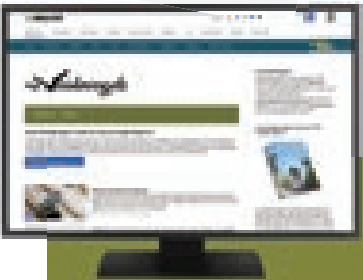
- ▶ Extra voordelig voor leden van collectieven en (vrijwilligers-) weidevogel-verenigingen: voor € 9,50 in plaats van € 12,50.
- ▶ Boeren met een abonnement op een van de regionale landbouwbladen van Agrio ontvangen 'onze Weidevogels' overigens kosteloos als extraatje. Geen abonnee op de Agrio titels, maar wel 'onze Weidevogels' ontvangen? Dat kan voor € 12,50.
- ▶ Het blijft ook mogelijk om losse nummers aan te vragen. Prijs: € 7,50 inclusief btw en verzendkosten. Bij meerdere exemplaren gelden staffeltarieven.

Ga naar onzeweidevogels.nl voor het aanvragen van het gewenste abonnement.

Extra oplage door samenwerking met Jagersvereniging

Door de samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging ontvangen ruim 21.000 Jagersvereniging-leden deze editie van onze Weidevogels. Vaak zijn jager, boer en vrijwilliger een hechte drie-eenheid die op diverse terreinen samenwerkt, zeker ook waar het de weidevogel betreft. Door Onze Weidevogels samen te verspreiden met het ledenblad de Jager, ontvangen jagers extra relevante en interessante artikelen over de boerenpraktijk, biodiversiteit, biotoopverbetering en weidevogel(beheer). Dat geeft extra inzicht en verbinding.

Volg 'onze Weidevogels'

'onze Weidevogels' verschijnt twee keer per jaar. Artikelen zijn online gebundeld op het online platform www.onzeweidevogels.nl. Hier deelt Agrio structureel weidevogelnieuws. Schrijf je in voor de regionale e-mailnieuwsbrieven van Vee & Gewas, Veldpost, Stal & Akker of Agraaf om op de hoogte te blijven.

Ontdek het laatste nieuws over 'onze Weidevogels' op onze Facebookpagina!

Hier vind je artikelen uit ons magazine en andere interessante berichten. Sluit je aan bij onze community en blijf op de hoogte van alles wat met weidevogels te maken heeft.

Volg ons:

VLIEGVLUG

dankzij onze partners

Met 'onzeWeidevogels' inspireren Agrio en JEEN. boeren en vrijwilligers om zich in te zetten voor de vogels op hun land en erf. Met de hulp van onderstaande partners kunnen we ons mooie initiatief voortzetten. Ook aanhaken als partner? Mail: mark@agrio.nl of gijs@jeen.nl

nederlandse

jagers
vereniging

Als partner van 'onzeWeidevogels', belichten we de cruciale rol van jagers in het Nederlands landschap. Jagers staan voor balans in de natuur: zij beheren waar nodig en beschermen waar dat kan. Jagers ondersteunen een geschikte en veilige biotoop voor de weidevogels.

boerennatuur

Met 'onzeWeidevogels' wil BoerenNatuur nog meer boeren en vrijwilligers verwonderen en inspireren. Alleen samen lukt het ons om boerenlandvogels succesvol te beheren, te tellen en te beschermen.

aanvalsplan
GRUTTO

De grutto - onze nationale vogel - verdwijnt in rap tempo uit ons land, net als vele andere weidevogels. Er is actie nodig om het tij te keren. 'onzeWeidevogels' brengt vanuit verschillende invalshoeken kennis, voorbeelden en inspiratie om daarmee aan de slag te gaan.

provinsje fryslân
provincie fryslân

Grutsk op ús Greidefûgels is een initiatief van de provincie Fryslân en wordt gesteund door een groot aantal partners. Doel van het project is vergroting van de bewustwording van weidevogelbeheer en het aanzetten tot acties van boeren en vrijwilligers in de dagelijkse praktijk.

Het Deltaplan zet zich in om samen met partijen te werken aan herstel van biodiversiteit. Daarom is Deltaplan partner van 'onzeWeidevogels'. Laten we elkaar en anderen inspireren om te werken aan herstel van biodiversiteit, zorgen voor een goed verdienmodel en passende wet- en regelgeving.

We mogen het niet laten gebeuren dat het écht stil wordt op het boerenland. 'onzeWeidevogels' is een mooi voorbeeld van wat we kunnen bereiken als we onze verschillen opzij zetten en samenwerken aan hetzelfde doel: het beschermen van onze prachtige vogels.

Wij werken aan kennis voor boeren, hoe zij met natuur samen kunnen werken op hun bedrijf. Boerenlandvogels zijn daar een belangrijk onderdeel van. 'onzeWeidevogels' is een mooi initiatief om deze kennis te verspreiden.

Onze vrijwilligers helpen mee bij de nestbescherming en beheer van de weidevogelkerngebieden door collectieven. De aandacht die 'onze Weidevogels' geeft aan weidevogelbeheer door boeren en vrijwilligers maakt dat steeds meer mensen de waarde van het behoud van de weidevogels inzien.

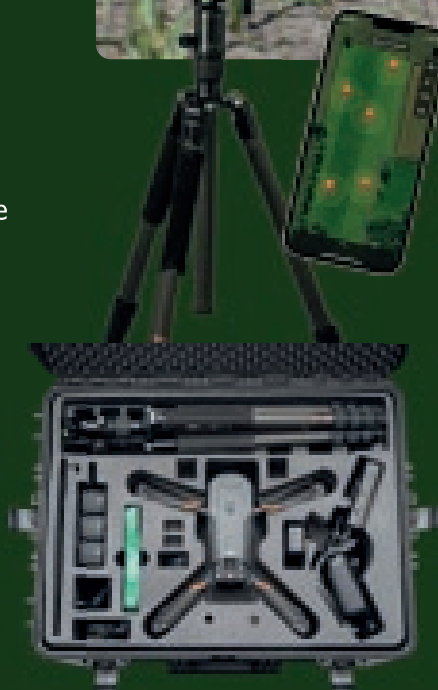
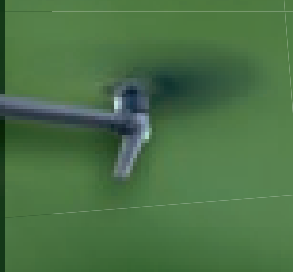

De Faunadrone

De Faunadrone is door 1 persoon te bedienen. Het is compact zodat alles in één koffer past. Alle accu's zijn op te laden in de koffer. De drone is handzaam, licht van gewicht, compleet en gebruiksklaar. De Faunadrone komt met speciaal voor deze toepassing ontwikkelde software "Fauna Detect". De software maakt binnen enkele seconden een vluchtplan. Posities van de reekalfjes en/of weidevogelnesten worden opgeslagen in de Fauna Detect app. Een tweede app genaamd Spot Finder is beschikbaar met overzicht van hotspot locaties met foto's. Er is ook een koppeling mogelijk met andere apps. De Fauna Detect software komt met 3 jaar support en het recht op updates.

Wat zit er in een pakket?

- Drone DJI Mavic 3 Thermal
- 6 accu's met een totale vliegtijd tot 4 uur
- Met gestabiliseerde optische zoomcamera en hoge resolutie thermische camera (640 x 512) in één
- Super helder tweede scherm, maakt optimale bediening software en camera mogelijk
- One for all poweradapter (accu-voeding voor remote en scherm)
- Hoge kwaliteit statief
- Koffer met geïntegreerd oplaadsysteem
- 32Gb U3 SD-card

Maak gerust
een afspraak
voor een demo

www.robor-nature.eu
nature@robor.nl